

IVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

KLAUSIMAI VASARIO 16-OSIOS PROGA – **Petras Maksimavičius** ... 3

MINĖJIMAI

VASARIO 16-OJI – LIETUVOS VALSTYVĖS ATKŪRIMO DIENA

LR KONSULATE SEINUOSE – „**Aušro**“ inf. 5

PUNSKO LIETUVIŲ KULTŪROS NAMUOSE – **Asta Pečiulienė**..... 6

SEINUOSE – **Irena Gasperavičiūtė** 9

SUVALKUOSE – **Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė** 12

VIDUGIRIŲ MOKYKLOJE – **Grażina Kibyšienė** 14

PUNSKO DARIAUS IR GIRĖNO MOKYKLOJE – **Gintarė Vektoriūtė,**

Viktorija Petruškevičiūtė, Indra Valinčiūtė 16

PUNSKO KOVO 11-OSIOS LICĖJUJE – **Darius Dumčius** 17

IŠ MŪSŲ PRAEITIS

APIE LIETUVIŲ KLIERIKŲ VEIKLĄ SEINŲ KUNIGŲ SEMINARIJOJE PAGAL VYSKUPO PRANO BŪČIO „**ATSIMINIMUS**“ – **Janina Macukonienė** ... 18

KUN. VINCENTAS ALEKSANDRAVIČIUS – LIETUVYBĖS PUOSELĖTOJAS – **Algimantas Katilius** 21

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA 26

Viršeliuose:

Vasario 16-osios minėjimas Punsko lietuvių kultūros namuose (Virginijos Karčiauskienės nuotr.)

Vasario 16-osios minėjimas Vidugiriuose (Dovydo Nometkos nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS

16-515 Puńsk,
ul. A. Mickiewicza 23

tel. / faks. 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny,
ul. Wileńska 9
tel. / faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorė Alicija Krakauskienė
Stilistas, korektorius Kazys Linka
Techn. redaktorė Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
Eugenija Pakutkienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2020-02-24

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos nuožiūra. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas POLU PL PR

Zadanie pn. „*Wydanie 24 numerów dwutygodnika „Aušra” zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.*

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Projektą „*Lenkijos lietuvių tautinio sąmoningumo ugdymas*” iš dalies remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas (gauta parama per projekto įgyvendinimo laikotarpį – 6000 eurų).

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Šventės veja šventes. Beje, koks gyvenimas būtų be švenčių? Nuobodus, nykus, kasdieniškas. Plačiai paminėję Vasario 16-ąją, ruošiamės Kovo 11-ajai, kuri šiemet ypatinga – minėsime laisvos Lietuvos 30-metį. Jau daugiau kaip 60 metų Punske veikianti lietuviška vidurinė mokykla tuoj po Nepriklausomybės akto paskelbimo pasikrikštijo garbingu Kovo 11-osios vardu, tad ir pagrindinį minėjimą lietuvių bendruomenei rengia Punsko licejus. Šiais ypatingais metais į šventę buvo kviečiamas Lietuvos Respublikos prezidentas Gitanas Nausėda. Neseniai sužinojome, kad prezidentas atvykti negalės. Tačiau šventės svarbos tai nekiek nesumažina. Punske pagrindinis jubiliejinis renginys vyks kovo 8 d. Pradėsime 12.15 val. šv. Mišiomis, po to vyks minėjimas Punsko lietuvių kultūros namuose.

Likimas man buvo toks malonus, kad anuomet 1990 metais pati galėjau netik iš arti stebėti Lietuvos kelią laisvės link, bet kartu su visa tauta dalyvauti vykstančiuose mitinguose – dainuojančioje revoliucijoje, kaip kažkas teisingai praminė Lietuvos kelią į Kovo 11-ąją.

Valstybinės lietuvių kalbos komisija jau kelinti metai laikotarpi nuo vasario 16 d. iki kovo 11 d. skelbia Lietuvių kalbos dienomis. Jeigu neturėsime progos dalyvauti kokiame nors kalbai skirtame renginyje, konkurse, konferencijoje, ar panašiai tai bent pasistenkime vengti masiškai į mūsų tarmę besiveržiančių barbarizmų. Jų išvengti galime tik sąmoningai kontroliuodami savo kalbą, tačiau tai daryti tikrai verta, nes juk mus girdi mūsų vaikai. Anot Vydūno, „maišyta kalba temdo žmogaus sąmonę“, o Justinas Marcinkevičius yra pasakęs: „Aš girdžiu tavo kalbant ir galiu pasakyti, kas tu esi.“ Taigi mūsų kalba liudija mus pačius.

Klausimai Vasario 16-osios proga

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

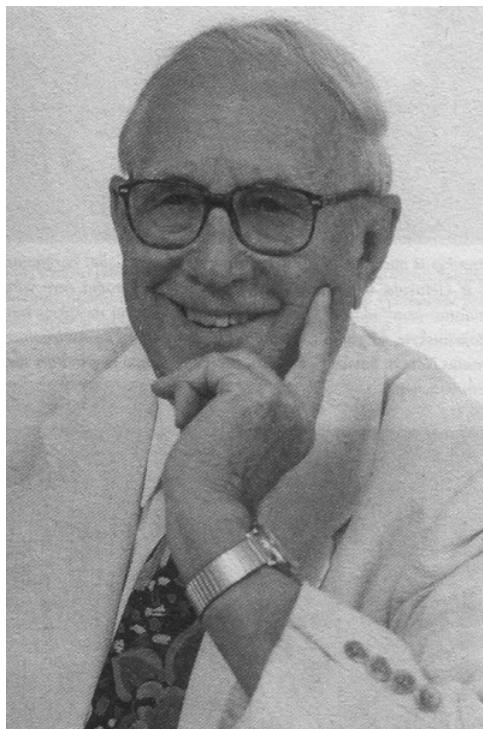
„(...) Kažin ar vietoje patriotinių šūkių, rezoliucijų bei ugningų, Lietuvai jau rytoj laisvę žadančių kalbų Vasario 16-osios minėjimų proga nevertėtų atviriau panagrinėti ir vieno kito iš čia iškeltų klausimų? Kažin ar taip nebūtų geriau?“ – 1977 m. vasario mėn. klausė Bronius Nainys. Jis tuo metu, Vasario 16-osios proga, kėlė daug svarbių už Lietuvos ribų gyvenantiems lietuviams klausimų. Tai buvo klausimai, į daugelį kurių atsakyti 1977 metais buvo neįmanoma. Tačiau jie rodė ryžtą ir toliau kovoti dėl Lietuvos nepriklausomybės ir telkti lietuvių išeiviją bendram darbui, kartais atsisakyti asmeninių patogumų vardan bendruomenei svarbių ir ilgalaikių tikslų įgyvendinimo. Kokie tai buvo klausimai,

sužinosite perskaitę visą straipsnį.

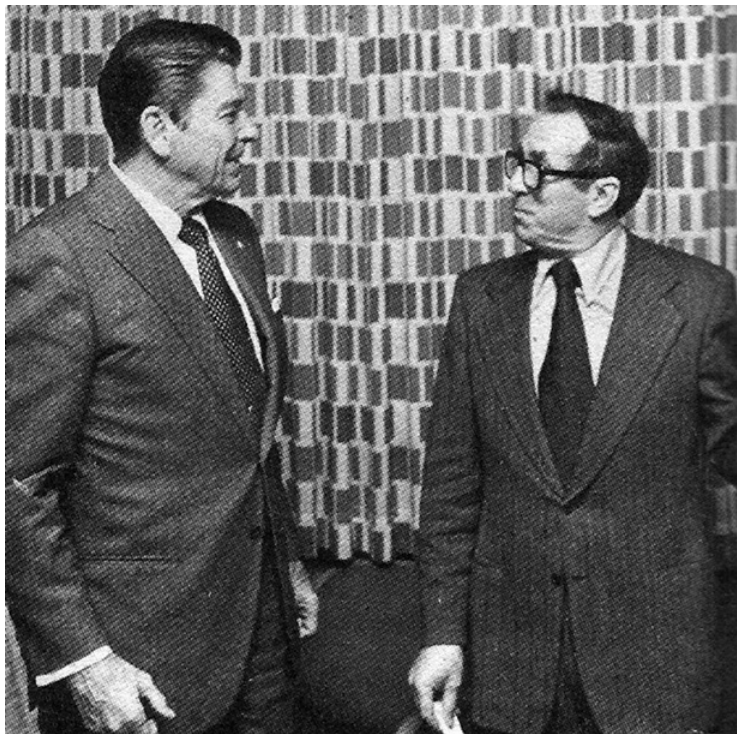
Kai skaitysime šį straipsnį, Vasario 16-osios, Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo minėjimai 2020 metais mūsų krašte jau bus pasibaigę. Lauksime kitos Kovo 11-osios šventės ir jubiliejinio 1990 metais atkurtos Lietuvos Nepriklausomybės 30-mečio minėjimo. Šį kartą neketinu lyginti abiejų švenčių ar kaip nors kitaip analizuoti, kaip mūsų kraštas pasikeitė per trisdešimt ar šimtą metų.

Istoriografijoje ieškojau Vasario 16-osios šventės aprašymų, ypač tų, kurie surašyti prieš 1990 metus. Vieną jų radau žymaus lietuvių politinio išeivio, Pasaulio lietuvių bendruomenės valdybos pirmininko ir „Pasaulio lietuvių“ redaktoriaus Broniaus Nainio knygoje „Lietuvos laisvinimo keliu“ (Pasaulio lietuvių bendruomenės veiklos atspindžiai. Vilnius, 2010 m.). Tai 1952–1990 metų prisiminimai ir svarbesnių įvykių vertinimai.

Autorius aprašo lietuvių išeivių politinę, kultūrinę, švietėjišką, organizacinę ir kitokią veiklą. Analizuoja tarptautinę padėtį ir jos įtaką Lietuvos laisvinimo reikalams, mini vidinius konfliktus išeivijos gretose, bet taip pat svarsto, kokiais būdais įtikinti užsienyje gyvenančius lietuvius pažvelgti plačiau į lietuvišką darbą, neleisti užsiskleisti jiems savojoje organizacijoje, įstaigoje, apylinkėje... Skaitant knygą dėmesį patraukė 1976 metais užrašytas retorinis klausimas apie tai, kokia turėtų

Bronius Nainys

Bronius Nainys ir kandidatas į JAV prezidentus Ronaldas Reaganas

mums rūpėti lietuviybė – „*savo kiemo ar platesnė*“? Tuose prieš daugiau nei 40 metų užrašytuose žodžiuose suradau daug taip pat šiandien aktualių minčių. Tačiau apie tai truputį vėliau.

Bronius Nainys (1920–2016) buvo neeilinė asmenybė. Kai kurie Lenkijos lietuviai jį asmeniškai pažinojo iš Pasaulio lietuvių bendruomenės veiklos, skaitė jo straipsnius arba bendravo įvairiuose susitikimuose. Jo gyvenimo ir veiklos aprašymų galime rasti internete, todėl plačiau apie tai nerašysiu. Pridursiu tik, kad jam teko paragauti Lietuvos partizanų gyvenimo, vėliau aktyviai dalyvauti Pasaulio lietuvių bendruomenės veikloje, JAV rengti antisovietines demonstracijas, bendrauti su įtakingais politikais ir valstybių vadovais, o atgavus Lietuvai nepriklausomybę – komentuoti Lietuvos gyvenimo aktualijas. Beje, Bronius Nainys buvo tas žmogus, kuris gerokai dar prieš pakviečiant Lietuvą stoti į NATO, nuosekliai ir dažnai kartodavo, kad Lietuvos saugumą gali užtikrinti tik nuolatinis JAV karių buvimas Lietuvoje. Ragino tuometinius Lietuvos vadovus siekti JAV

pasakyti, kad B. Nainio prognozės dėl agresyvios Rusijos politikos visiskai pasitvirtino, o amerikiečių kariai vienaip ar kitaip jau padeda saugoti Lietuvos nepriklausomybę.

Taigi per visą gyvenimą B. Nainys ne tik aktyviai dalyvavo lietuvių visuomeninėje veikloje, rūpinosi Lietuvos reikalais, bet ir stebėjo lietuvių išeivijoje vykstančius procesus. Matė, kas labiausiai paveikia lietuvišką gyvenimą, priveda prie nutautėjimo arba nusivylimo. Kita vertus, siūlė sprendimus, kurie pasak jo, galėjo būti veiksmingi stiprinant išeivijos veiklą ir paramą tuo metu okupuotai Lietuvai.

1977 m. B. Nainys kėlė klausimus Vasario 16-osios proga. Apgailėstavo, kad nuo pat Antrojo pasaulinio karo pradžios pasaulinė politika slinko nenaudinga Lietuvai ir lietuviams kryptimi. Jis neklydo. Pirmaisiais pokario metais Sovietų Sąjunga įsitvirtino Europoje ir kariškai, ir politiškai. „(...) Okupuotoje Lietuvoje „patogiai“ vakariečių užmirštas laisvės karas leido Sovietams sunaikinti apie pusę milijono lietuvių“ – rašė Vasario

karinių bazių Lietuvoje įkūrimo. Atsimenu, kad tuo metu B. Nainio išsakomos mintys buvo įvairiai komentuojamos. Žinoma, daugelis to meto Lietuvos politikų skeptiškai į tai žiūrėjo ir ragino be reikalo „nerzinti Rusijos“, užsiimti socialinių ir ekonominių problemų Lietuvoje sprendimu. Tai buvo šiek tiek kiti laikai. Šiandien galime drąsiai

16-osios proga. B. Nainys negailėjo kritikos taip pat JAV politikai, teigdamas, kad nors Pietų Europos valstybes, Austriją, Vakarų Berlyną ar Pietų Korėją pavyko išsaugoti, tai pralaimėtas Vietnamo karas ir bėdos Viduriniuose Rytuose silpnino JAV, kartu ir didino Sovietų Sąjungos galią, dėl ko 1975 m. Helsinkio konferencijoje buvo įteisintas status quo Europoje.

B. Nainys 1977 m. rašė, kad Vakarų demokratijų paskelbti idealai liko popieriuje, nors lietuviai net dešimt metų kovojo su okupacine kariuomene dėl nepriklausomybės. Pasak jo, tai lėmė, kad lietuvių taktika okupuotoje valstybėje turėjo keistis. Reikėjo „(...) gyventi bet kokia kaina, bet kokiomis sąlygomis“. Jis tarsi ir pateisino lietuvių bandymą gerinti kasdienį gyvenimą, tvirtintis krašto valdymo įstaigose, siekti mokslo ir kultūros pažangos. Tai turėjo rodyti, kad lietuvių tauta yra gyva, kūrybinga, veržli, nors okupacijos sąlygos yra sunkios ir vargingos. Drauge B. Nainys pažymi, jog praėjus trisdešimčiai metų nuotaikos lietuvių išeivijos lyderių taip pat nėra geros. Viltys, kad greit pavyks grįžti į Lietuvą sužlugo dar tebegyvenant Europos pabėgėlių stovyklose. Vėliau jėgos tik silpnėjo, kadangi lietuviai politiniai pabėgėliai pasklido po įvairius žemynus, o tai apsunkino koordinuotą darbą. Baltijos valstybių aneksijos nepripažinimo politika pradėjo silpnėti, o pačioje išeivijoje prasidėjo kartų kaita, kuri vis dažniau įpliekisdavo vidinius nesutarimus dėl veiklos būdų ir santykių su okupuotos Lietuvos atstovais, politikos.

1977 metų vasario 16 d. B. Nainys klausė: „*kas bus toliau?*“ Svarstė, kaip ateityje rutuliosis pasaulinė politika ir ar joje bus vietos Lietuvos nepriklausomybės klausimui. Kiek dar ilgai lietuviai sugebės grumtis su okupantu? Kiek dar ilgai išsilaikys išeivija? „(...) Ar vieniems „išeinant“, kitiems „ateinant“ sugebėsime perduoti

išeivijos vairą iš rankų į rankas? Kur kreipti savo tolimesnę veiklą? Į didžiąsias pasaulio galybes? Į Jungtines Tautas? Į pavergtą lietuvių tautą? Kaip derinti mūsų kultūrinę ir politinę veiklą? (...) Kažin ar vietoje patriotinių šūkių, rezoliucijų bei ugningų, Lietuvai jau rytoj laisvę žadančių kalbų Vasario 16-osios minėjimų proga nevertėtų atviriau panagrinėti ir vieno kito iš čia iškeltų klausimų? Kažin ar taip nebūtų geriau? – svarstė B. Nainys.

Kaip jau minėjau straipsnio pradžioje, 1976 metais B. Nainys ragino lietuvių lyderius plačiau žiūrėti į lietuvių saugojimo darbus ir neapsiriboti tik artimiausia aplinka. Taigi kokia turėtų būti lietuviška veikla – „savo kiemo ar platesnė lietuviybė“? – klausė. Kaip pavyzdį minėjo lietuvių bendruomenėse reiškiamas abejones kongresų, suvažiavimų, posėdžių nauda. Nesutiko su nuostata, kad lietuviai turi rūpintis tik savo artimiausia aplinka ir neremti kitų vietovių ir kraštų lietuviškos veiklos. Pasak jo, tokie klausimai nublunka, jeigu lietuvių išlaikymo klausimą sprendžiame visos išeivijos ar bendruomenės mastu ir neišskome tik sau patogaus darbo ir ramaus gyvenimo. „(...) Pasitaiko, kad toliau nuo lietuviškų telkinių gyvenanti šeima atsisako vaikus vežioti į lietuvišką mokyklą, teigdama, kad vaikus ji išmokysianti namie. Daugelio taip galvojančių šeimų vaikai lietuviškai neišmoksta. Bet nedaug naudos ir tiems, kuriuos tėvai lietuviškai išmoko, nes jų lietuviybė toje namų aplinkoje ir pasilieka“ – rašė B. Nainys. Todėl ragino plačiau žiūrėti į lietuviškus reikalus. Nuolatos primindavo, kad lietuvių bendruomenė siekia lietuviybę iš „savo kiemo“ išvesti į visą išeiviją. „(...) Savo kiemo nereikia užmiršti. Jį reikia išlaikyti lietuvišką. Bet vien tik tuo kiemu ribojantis ir viską jame paliekant, lietuviybė neišlaikysime.... Supus ir savo kieme užkasti doleriai, jeigu jų nenaudosim ten, kur reikia“ – 1975 m. rašė Bronius Nainys.

VASARIO 16-OJI - LIETUVOS VALSTYBĖS ATKŪRIMO DIENA

LR konsulate Seinuose

„AUŠROS“ INF.

Vasario 14 d. Lietuvos valstybės atkūrimo 102-ųjų metinių minėjimą surengė LR konsulato Seinuose vadovė Izolda Bričkovskienė. Renginyje vyko Seinų „Lietuvių namuose“. Lietuvos ir Lenkijos himnus giedojo solistė Sigutė Trimakaitė, kuri vėliau akompanuojant Arūnui Vytautui Staškui padainavo keletą dainų.

Svečius pasveikino ambasadorė Izolda Bričkovskienė, kuri pabrėžė Vasario 16-osios akto svarbą lietuvių tautai. Taip pat paminėjo,

kad Lietuvai labai svarbu, jog šiuo metu Lietuvos santykiai su kaimynine Lenkija yra geri, kad įvairiose srityse vyksta bendradarbiavimas. Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo proga ambasadorę ir visus susirinkusius pasveikino Palenkės vaivada Bohdan Paszkowski, renginyje dalyvavo Seinų apskrities savivaldybių vadovai, Suvalkų miesto prezidentas, policijos, pasienio tarnybų atstovai, lietuviškų organizacijų vadovai, Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos mokytojai, vietos dvasininkai.

Svečius sveikina LR konsulato vadovė ambasadorė Izolda Bričkovskienė

Dailios Astrauskienės nuotrauka

Punsko lietuvių kultūros namuose

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

ASTA PEČIULIENĖ

*Kas gali būt brangesnio už
Tėvynę?*

*Už Lietuvą – čia žemė mūs
šventa!*

*Už klumpakojį ar darnią
sutartinę,*

*Kur skamba tik lietuviška šneka (...)
Laimužė*

102-ąsias Lietuvos Valstybės atkūrimo metines Punske šventėme vasario 15 d. Vakarop prigūžėjo pilna žiūrovų salė. Labai džiaugiamės, kad dar turime tokių renginių, kuriems kultūros namų žiūrovų salė būna ankštoka.

Sugiedojus Lietuvos himną bei pasveikinus visus susirinkusius žmones, pristatėme atvykusius svečius: Lietuvos Respublikos konsulato Seinuoje vadovę ambasadorę Izoldą Bričkovskienę su svečiais bei Lenkijos Respublikos Seimo narį Paweł Krutul su palyda. Žiūrovų gretose taip pat buvo visi vietos ir apskrities valdžios atstovai, lietuviškų organizacijų ir įstaigų vadovai, kvietiniai svečiai bei gausiai susirinkusi publika.

Ambasadorė I. Bričkovskienė savo sveikinimo kalboje pažymėjo, kad Vasario 16-oji – viena svarbiausių datų kiekvienam

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

lietuviui, reiškianti Lietuvą, laisvę ir nepriklausomybę. Tuo pačiu išryškino Lenkijos svarbą Lietuvos valstybei ir priminė, jog nepaisant visų praeityje buvusių istorinių įvykių, šios dvi valstybės visada kartu kovojo už mūsų nepriklausomybę.

Lenkijos lietuvių bendruomenės pirmininkė J. Malinauskaitė-Vektorienė sakė, jog šiandien kiekvienam lietuviui širdis plaka stipriau, nes išgyvename pačią gražiausią šventę. Primygtinai akcentavo, jog Tėvynė – tai užduotis ir pareiga. Iš mūsų reikia visai nedaug: „užtenka nuvesti vaiką į „Žiburio“ mokyklą, užtenka jį leisti mokytis, duok Dieve, Suvalkų lietuviškame vaikų darželyje, ar po to išleisti į Punsko Kovo 11-osios licėjų“. Išreiškė pasididžiavimą faktu, kad mes, nors prieš 100 metų atskirti nuo Lietuvos, vis dar sugebame švęsti Vasario 16-ąją, išlaikome savo kalbą ir kultūrą. Ji taip pat pasidžiaugė, kad vienas mūsų krašto atstovų – Sigitas Birgelis (poetas, žurnalistas, Punsko „Aušros“ leidyklos direktorius, punskas.pl vyriausias redaktorius, aktyvus lietuvių istorijos paveldo puoselėtojas Lenkijoje) Vilniuje iš Lietuvos prezidento rankų priims valstybinį apdovanojimą – ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžių.

Po visų kalbų scenoje tą vakarą išvydome beveik visus Punsko krašte veikiančius meno ansamblius. Tokių yra 12 ir juos lanko apie 350 saviveiklininkų. Tai Punsko Kovo 11-osios meno ansambliai: mišrusis choras „Pašešupiai“, vad. D. Pavidonis, šokių grupė „Šalčia“, vad. A. Pečiulienė, Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugijos globojami ansambliai: etnografinis „Gimtinė“, vad. A. Bapkauskienė, folkloro ansambliai „Šalčinukas“, vad. A. Vaznelis, ir „Alna“, vad. V. Batvinskas, pensininkų klubo ansamblis „Tėviškės aidai“, vad. G. Kraužlys, bei Punsko lietuvių kultūros namų ansambliai: choreografinis sambūris „Jotva“,

vad. K. Mauliūtė, mišrusis choras „Dzūkija“, vad. V. Simanauskas, kapela „Klumpė“, vad. A. Maziliauskas, šokių grupė „Vyčiai“, vad. A. Pečiulienė, vaikų liaudies meno studija „Puniukai“, vad. A. Pečiulienė ir A. Maziliauskas, bei vokalinė grupė „Balsynėlis“, vad. E. Pocienė.

Kadangi 2020 m. Lietuvos Seimas paskelbė Tautodailės metais, žiūrovams papasakojome apie tautodailę, kuo ji svarbi mūsų tautai. Prieš pristatant kiekvieną žanrą vaikai (Gabija Stoskeliūnaitė ir Eimantas Uzdila, Gabija Uzdilaitė ir Rimas Rėkus), jaunimas (Monika Valinčiūtė ir Raimundas Venslauskas) ir suaugusieji (Irena ir Rimas Misiukoniai), pasipuošę tautiniais drabužiais – vienu iš tautodailės elementų, skaitė tekstus apie tautodailę.

Tautodailės metus Punske paminėjome dar vienu renginiu, vykusiu po iškilmingo koncerto. Kultūros namų antro aukšto fojė buvo atidaryta mūsų krašto tautodailininkų darbų paroda „Rankų šnekos“, apie kurią skaitykite kitame „Aušros“ numeryje.

Nuoširdžiai dėkoju visiems, kurie prisilietė prie šios iškilios šventės: dalyviams, ansamblių vadovams, aptarnaujančiam personalui, žiūrovams. Man rodo, pagarbinome Lietuvą visi savaip, kaip kas išmokęs, kaip kas supranta, kaip išmano. Būtent čia ir slypi visas mūsų grožis ir visa didybė. Didžiuokimės, jog esame lietuviai!

*Būkim dosnūs duona kasdienine,
Darbais savo gimtinėje,
Šiluma bendruomenėje,
Stiprūs vienybėje,
Taurūs mintyse,
Dideli istorijoje
Ir maži, bet galingi iš paukščio
skrydžio!
Būkime Lietuvos širdis, atsakinga už
josios gyvastį!*

I. M.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Seinuose

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Minėjimą Seinuose konsulas bei Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos ir „Lietuvių namų“ bendruomenės nuo jubiliejinių 100-ųjų Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo metinių rengia atskirai. Sekmadienį Lietuvos Valstybės atkūrimo minėjimo šventė prasidėjo šv. Mišiomis Seinų bazilikoje. Jas atnašavo ir labai prasmingą pamokslą pasakė kun. Jaroslav Kalinovskij (skaitykite 11 p.). Kunigas pasakojo vieno iš Vasario 16-osios akto signatarų – Justino Staugaičio, kurio gyvenimas susijęs su Seinais, biografijos vingius. Po Mišių sugiedota „Tautiška giesmė“, paskiau solistė Sigutė Trimakaitė padainavo keletą dainų, vargonais pritariant Arūnui Vytautui Staškui.

Po šv. Mišių visi rinkosi Seinų „Lietuvių namų“ koncertų salėje. Scenoje pasirodė Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos vaikų liaudies šokių kolektyvas „Žiburiukai“ (3 grupės) (vad. Inga Vilkelienė), mokinių

Susirinkusius sveikina Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos direktorius Algirdas Vaicekaskas ir „Lietuvių namų“ direktorė Onutė Nevulienė

popstudijos pradinukų ir vyresniųjų grupės (vad. Juozas Pileckas), „Lietuvių namų“ jaunesniųjų ir vyresniųjų šokių grupė „Seina“ (vad. Alina Dzimida), moterų vokalinis ansamblis „Intro“, vyrų vokalinis ansamblis (vad. Juozas Pileckas), etnografinis ansamblis „Galadusys“ (vad. Laima Jakilevičienė), Šv. Kazimiero draugijos vyrų kvartetas (vad. Gediminas Nevulis), „Lietuvių namų“ kapela „Šalcinis“ (vad. Vytautas Gavutis), solo dainavo Vaiva Vaicekaskaitė ir Simona Zubavičiūtė, jas paruošė mokyt. Juozas Pileckas.

Susirinkusius svečius pasveikino renginio šeimininkai: Seinų „Lietuvių namų“ direktorė Onutė Nevulienė ir Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos direktorius Algirdas Vaicekaskas. Vasario 16-osios svarbą priminė ir susirinkusius pasveikino

LR konsulato Seinuose vadovė ambasadorė Izolda Bričkovskienė ir Lenkijos lietuvių bendruomenės pirmininkė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė. Renginį vedė Inga Vilkelienė, kuri priminė žiūrovams kai kuriuos Lietuvos istorijos puslapius: „Turint laisvę yra ir antra monetos pusė – atsakomybė. Be jos pasirinkimo laisvė neįmanoma. Tokia idėja lydėjo to meto valstybės kūrėjus. Juk neužtenka pasiskelbti, jog „esame laisvi“, o kur dar valstybės organai, sienos, kaimynų pagarba... viską reikėjo kurti, už daug ką kovoti. Laimė, kaip ir laisvė, be praradimų neateina!!! – kalbėjo vakaro vedėja. – Vieni tokių kovotojų buvo Lietuvos partizanai. Partizanų didvyriška vedama Laisvės kova taps dar garbingesniais kovų dėl Lietuvos nepriklausomybės istorijos puslapiais. Iš šių pasiaukojimo Tėvynei pavyzdžių ateities kartos semsis dvasinės stiprybės ir mokysis, kaip reikia mylėti ir aukotis už tėvų žemę.“ Minėjimą baigė šiais prasmingais žodžiais: „Tad ir toliau atsakingai kurkime savo gražią valstybę, niekada nepamirškime savo kalbos, nes tik ji yra mūsų identitetas, ir nebijokime drąsos ir atsakomybės už savo Tėvynę.“

Lenkijos lietuvių Šv. Kazimiero draugijos vyrų kvartetas

Seinų „Lietuvių namų“ vokalinis ansamblis „Intro“

Violetos Žukauskaitės nuotr.

Seinų „Lietuvių namų“ vyresniųjų šokių grupė „Seina“

Violetos Žukauskaitės nuotr.

Popstudija „Žiburiukai“

Violetos Žukauskaitės nuotr.

Seinų „Lietuvių namų“ vyrų vokalinis ansamblis

Violetos Žukauskaitės nuotr.

Seinų „Lietuvių namų“ ansamblis „Galadusys“

Violetos Žukauskaitės nuotr.

Popstudija „Žiburiukai“ – vyresniųjų grupė

Violetos Žukauskaitės nuotr.

Seinų „Lietuvių namų“ jaunesniųjų šokių grupė „Seina“

Violetos Žukauskaitės nuotr.

Seinų „Lietuvių namų“ liaudies muzikos kapela „Šalcinis“

Violetos Žukauskaitės nuotr.

Brangūs broliai ir seserys!

Šiandien švenčiame ne tik Viešpaties dieną, minime Jo Prisikėlimo dieną – sekmadienį, bet ir mūsų Valstybės Nepriklausomybės dieną.

Kreipdamasis į Korinto žmones antrajame skaitinyje apaštalas šv. Paulius ir mums sako apie paslėptą Dievo išmintį. Toji Dievo išmintis gimsta Betliejuje. Toji Dievo paslaptis, kuri buvo slepiama Jo plane nuo amžių buvo pas Jį, kuris vėliau apsireiškė save išganymo istorijoje. Atėjus laiko pilnatvei, Dievo išmintis priėmė žmogaus kūno pavidalą Jėzaus Kristaus asmenyje, kaip sakoma apaštalų tikėjimo išpažinime – prasidėjo iš Šventosios Dvasios ir gimė iš Mergelės Marijos, kentėjo prie Poncijaus Piloto, buvo prikaltas prie kryžiaus... gyvyjų ir mirusiųjų teisti. Tiesiog yra krikščionybės paradoksas, amžinasis logosas, tapatinamas su Dievo žodžiu, jo žmogiškumu.

Visa tai Dievas apreiškia per Dvasią, nes Dvasia pažįsta net Dievo gelmes. Dievo gelmė – tai yra jo meilė, juk Dievas mus sukūrė iš begalinės meilės. Taip pat savo kančia, mirtimi ant kryžiaus iš meilės didžios atpirko – mane, Tave, kiekvieną žmogų, nuo pasaulio sukūrimo iki pasaulio pabaigos.

Brangieji, ta pati Dievo meilė, Jo išmintis davė ir Nepriklausomybės paskelbimo šventės dieną. Taip pat Dievo išmintis pasireiškė ir Jo kūriniuose, per tuos asmenis, tuos vyrus, kurie pasirašė vasario 16 d. Nepriklausomybės aktą.

Tarp tų vyrų buvo ir šiam kraštui artimas Seinų kunigų seminarijos auklėtinis, kunigas, rašytojas, socialinių reikalų žinovas, politikas, vienas iš valstybės vadovų vyskupas Justinas Staugaitis.

Jis pats be didesnių svyravimų pasirinko dvasininko kelią, net nenujausdamas savo būsimosios paskirties. Nuoširdus religingumas ir ryžtingos, kryptingos asmenybės bruožai padėjo J. Staugaičiui siekti tobulo kunigo idealo, iškilti iki aukščiausių Katalikų Bažnyčios hierarchijos pakopų. Kun. dr. Juozas Čepėnas savo knygoje, įvardydamas jį jau vyskupaujantį Telšių vyskupijoje, rašo: „vyskupas labai savistovus ir nepasiduodąs jokiom įtakom“. Jau seminarijoje išryškėjo pagrindinės J. Staugaičio interesų sritys – Bažnyčios vieta tautos ir valstybės gyvenime, kova su liberaliąja pirmėivibe. Tačiau jo pavardė negreitai pasirodė tarp iškiliausių lietuvių dvasininkijos veikėjų, spaudos bendradarbių. Kaip ir negreitai mūsų Tėvynė tapo laisva – turėjo pereiti sunkius išbandymus, priespaudą. Baigęs Seinų seminariją ir gavęs kunigo šventimus (1890 m. birželio 24 d.), J. Staugaitis ilgai vikaravo nuošaliuose Seinų diecezijos parapijose, kur tokia veikla, kaip lietuviškų maldaknygių platinimas ar lietuviški pamokslai, giesmės bažnyčioje, greitai davė savo vaisių. Jis daug skaitė, mokėsi kalbų, nes ketino studijuoti užsienyje. Tuo tikslu 1895 m. net išvyko dirbti į Varšuvos arkivyskupiją, tikėdamasis iš ten greičiau pasiekti Europos universitetus. Ši svajonė neišsipildė, tačiau gyvenimas Lenkijoje praplėtė akiratį, padėjo geriau pažinti popiežiaus Leono XIII paskatintos krikščioniškosios demokratijos ir sociologijos praktinio veikimo metodus, įgyti pasitikėjimo savimi.

Rašė į katalikiškus laikraščius, 1909 m. buvo pakviestas prelegentu į socialinius kursus Kaune, kur šalia žymiausių autoritetų (J. Matulaičio-Matulevičiaus, P. Būčio, Maironio ir kt.) skaitė pranešimą apie labdaros organizavimą. Beje, J. Staugaičio įžvalgiai numatyti labdaros tvarkymo būdai – specialiųjų draugijų steigimas, viso darbo koncentravimas parapijoje – vėliau iš tiesų tapo socialinės politikos Lietuvoje ašimi. Žvelgiant į nūdienos perspektyvas, tai labai artimas, ir prie širdies popiežiui Pranciškui, jo misijos tęsėjas, jo akys, širdis ir visas gyvenimas nukreiptas į žmogų, jo gyvenimą ir išganymą.

Pats J. Staugaitis nenorėjo pripažinti jokių nuolaidų, valstybės ir politinių partijų veiklą grindė tik Dievo nustatyta tvarka. Be to, Seinų vyskupijos vadovybė akylai stebėjo lietuvių dvasininkų balansavimą tarp religinės ir tautinės veiklos, o įsitikinusi „litvomanijos“ persvara, tokius kunigus išsiųsdavo iš Seinų į bažnytkaimius. Ten jį užklupo Pirmasis pasaulinis karas, netrukus įžiebęs kibirkštį Lietuvos valstybei pakilti iš šimtmečių pelenų. J. Staugaitis, tuo metu Aukštosios Panemunės klebonas, tapo vienu iš 20 Lietuvos Tarybos narių, dėjusių valstybės pamatus, per karą, suirutę, okupantų pinkles ir tarpusavio ginčus bei kompromisus vedusių Lietuvą iki pat Nepriklausomybės paskelbimo ir Steigiamojo Seimo. J. Staugaitis buvo viena iš pagrindinių Lietuvos Tarybos figūrų sunkiame jos kelyje į „politikos rinką“. Būdamas Lietuvos Tarybos vicepirmininkas (priėmus Laikinąją Konstituciją – viceprezidentas), J. Staugaitis dalyvavo daugelyje komisijų, delegacijų, diplomatinių misijų, sprendusių esminius Lietuvos ateities klausimus. J. Staugaitį palaikė tikėjimas Apvaizda ir Romos teisingumu. J. Staugaitis dirbo visuose demokratiškai rinktuose Lietuvos Seimuose, užimdamas čia pirmininko, čia vicepirmininko postus. 1926 m. J. Staugaitis gavo vyskupo mitrą. Buvo įvertinta jo pusiausvyra dažnuose Lietuvos vyriausybės konfliktuose su Vatikano atstovais (o tai nepavyko daugeliui kitų aukštųjų dvasininkų), kunigo ir politiko nuopelnai. Šiaip ar taip arkivysk. J. Matulaitis neapsiriko – ryžtinga vysk. J. Staugaičio pozicija vėliau tapo tvirta atrama katalikų veikėjams. Jis buvo tikras Bažnyčios kunigaikštis. Nevengė rodomos pagarbos, iš pirmo žvilgsnio atrodo išdidus ir šaltas, tačiau iš tiesų buvo jautrus ir geranoriškas.

Mylimieji, tegu šios dienos šventė, Lietuvos nepriklausomybės šventė, mus, Marijos šalies vaikus, dar labiau priartina prie didžios Dievo meilės, ir būkime kaip tas Dievo įrankis vyskupas Justinas Staugaitis, kuris mokėjo sujungti valstybės ir bažnytinius reikalus, pavesdamas viską ir atiduodamas į Dievo rankas, kuris buvo tas mūsų intereksas ir vienas iš tų, kurie aukoją save Dievui, Tėvynei ir artimui, broliui ir seseriai. Amen.

Suvalkuose

Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos minėjimai vyko visame Punsko, Seinų, Suvalkų krašto trikampyje. Šventė visi – ir maži, ir dideli. Nestebina, nes tai yra turbūt pati svarbiausia šventė kiekvienam lietuviui. Vasario 16 d., sekmadienį, Suvalkuose 15.30 val. buvo atnašaujamos šv. Mišios lietuvių kalba, o po jų 17 val. į koncertą pakvietė vietos lietuviai. Renginyje vyko viešbutyje „LOFT 1898“ Pulaskio gatvėje. Ir vėl savininkas nemokamai priėmė mus po savo stogu. Taigi šventė vyko naujose, gražiose, erdviuose patalpose, į kurias susirinko didelis būrys žiūrovų.

Koncertas prasidėjo Tautiška giesme, šokiu „Kepurinė“ ir sveikinimo žodžiu. Kalbėjo LR konsulato Seinuose vadovė ambasadorė Izolda Bričkovskienė, Suvalkų miesto prezidentas Czeslaw Renkiewicz, LLD Suvalkų skyriaus pirmininkė Onutė Virbylienė ir LLB pirmininkė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė.

Iš dainų, šokių, muzikos supintą koncertą surengė Suvalkų lietuviai – apie 50 ansamblių dalyvių visa širdimi stengėsi sukurti šiltą ir jaukų

Irenos Lila nuotr.

reginį scenoje.

„Sakoma, kad Tėvynė žmogui taip daug reiškia todėl, kad visa čia patirta pirmąsyk: pasiaukojimu spinduliuojanti motinos meilė, rūpestingas tėvo gerumas. Pirmąkart čia išgirstas žmogaus balsas, motinos širdingumas, tėvo mąslumas pirmąkart leido patirti žmogų. Čia virš kūdikio palinko laikas ir nusinešė jį į pirmąsias dienas, mėnesius, metų laikus, nuolatinę jų kaitą, kitų žmonių gyvenimus, leisdama pražysti jo paties

gyvenimui.“ Taip apie Tėvynę rašė Vydūnas, vienas iškiliausių Lietuvos filosofų ir rašytojų. Scenoje pasirodė patys mažiausi koncerto dalyviai – vaikučiai, kurie dar tik pradeda gyventi savo ir Tėvynės gyvenimą. Jie scenoje sušoko du liaudies šokius „Graži mūsų šeimynėlė“ ir „Pučia vėjas“. Su vaikučiais dirbo Jolanta, Alicija ir Arnoldas. Kadangi šiomet atskiros salės repeticijoms neturime, savaitgaliais renkamės „Vienybės“ klubo patalpose. Ne taip jau lengva rasti visiems tinkamą laiką, bet svarbiausia, kad noras dalyvauti kultūrinėje veikloje yra – tiek iš vaikučių, tiek iš tėvelių pusės.

Lietuviško žodžio ir lietuviškos dainos Suvalkuose ilgamečiai puoselėtojai – ansamblis „Ančia“ (vad. Vytautas Batvinskas). Tai jie daugelį metų būdavo vieninteliai visų lietuviškų renginių ir švenčių organizatoriai Suvalkuose. Šįkart žiūrovams padovanojo puokštę skambių dainų apie Tėvynę, gimtinę, Lietuvos gynėjus bei muzikinį kūrinių. Vydūnas yra rašęs:

Irenos Lila nuotr.

Irenos Lila nuotr.

„Visai kitokį dainavimą girdėjo jaunuolis tolimose kelionėse vakarais žingsniuodamas per Tėvynės kaimus. Vakaraus iš darželių ten sklisdavo švelnūs balsai, lietuviai dainuodavo. Daina, paprasta kaip lakštingalos giesmė, natūrali kaip gėlės kvėpėjimas, mašli ir jausminga. Ji stebėtinai derėjo prie viso tėvynės gyvenimo skambėjimo.“ Kadangi „Ančios“ repertuaras turtingas ir platus – jie scenoje pasirodė du kartus.

Daina ir eilėmis koncertą praturtino ir jaunuoliai, lankantys lietuvių kalbos pamokas Suvalkuose. Mokytojos Teresės Jonuškienės ir Vytauto Batvinsko vadovaujami jie dainavo ir deklamavo.

Arnoldo Vaznelio vadovaujamas vokalinis ansamblis padainavo 3 dainas. Smagu, kad dainuojančioms damoms pritaria grojantys vyrai. Ansambliukas pamažu auga ir tikrai tobulėja. Suvalkų šokėjos, šįkart pasipuošusios iš Punsko LKN pasiskolintais tautiniais kostiumais, sušoko 2 šokius – „Kepurinę“ ir „Sesė sodą sodino“. Su šokėjais darbuojasi Alicija Kraužlytė. Reikėtų labai padėkoti Alicijai ir Arnoldui, kurie savanoriškai, visuomeniškai, jau ne pirmus metus imasi vadovavimo ir

ansamблиukų kūrimo, būrimento darbų. Šiais laikais vis sunkiau rasti žmonių, dirbančių iš idėjos ir vardan idėjos. Man didžiulė laimė ir garbė sutikti tokių žmonių savo kely ir kartu dirbti. Tokia komanda – kelias į sėkmę, nes žmogaus gera valia ir atvira širdis – labiausiai nepalaužiami dalykai. Ačiū kad esate.

Koncertas baigėsi visiems kartu padainavus dainą „Giedu dainelę“. Šiomet minimos 185-osios jos autoriaus vysk. Antano Baranausko gimimo metinės. Būtina padėkoti visiems ansamblių dalyviams, vadovams už paprastą, bet nuoširdų ir jaukų koncertą, žiūrovams už palaikymą ir plojimus. Ačiū rėmėjams: viešbučiui

„LOFT 1898“, LR konsulatui Seinuose, „Aušros“ leidyklai Punske.

„Taip nepaprastai skamba, kai klausaisi pasakojimo apie Tėvynę. Praėjęs laikas ir erdvė, per kurias keliai, tampa dabartimi. Užmiršti įvykiai ir daiktai atgyja. Vėl suskamba seniai nuaidėję garsai ir žodžiai, atbunda ir vėl prabyla į žmogų viltys ir abejonės, džiaugsmas ir dejonės. Nušvinta visa būtis ir vėl ji dosniai dalija viltis, žadėdama išsipildymą.“ Taip apie Tėvynę rašė Vydūnas knygoje „Mano Tėvynė“. Tėvynė greičiausiai ir prasideda motinos iščiose, žaidžia tėviškės kieme ir keliauja per pasaulį su žmogumi, jo kalba, papročiais, pasaulėjauta. Suvalkų, Sūduvos krašte nuo amžių lietuvių gyventa. Jau 100-metį šis kraštas atskirtas nuo Tėvynės. Ar čia lietuvių kalba ir kultūra išliks – priklauso nuo mūsų visų. Visomis išgalėmis bandome pasėti tą labai svarbų lietuviško švietimo grūdėlį Suvalkuose – atidaryti lietuvišką darželį vaikučiams – ar jis prigis? Ar duos vaisių? Tai irgi priklauso tik nuo mūsų. Nepasėjęs – neužauginsi. Neaugindamas – derliaus nerinksi. Šitam augimo procesui reikalingos pirmiausia mūsų rankos – atviros, ištiesios, norinčios dirbti ir suprantančios, kad iš rankų į rankas, iš lūpų į lūpas, iš kartos į kartą perduodama gimtoji kalba ir kultūra. Tai daroma ne svetimomis, o savo rankomis. Išdrįskim. Pabandykim. Išlikim.

Irenos Lila nuotr.

Vidugirių mokykloje

GRAŽINA KIBYŠIENĖ

*tėvynė dainoje suskamba
per arimą nužingsniuoją
atsispindi žiluose plaukuose
glaudžiasi sudiržusiose rankose
nuaidi koplyčios varpo dūžyje
suplazda iškeltoje trispalvėje
gražėja mažyčių tautiniuose rūbe-
liuose
auga viltimi mokyklos suoluose*

Vasario 17 d. 10 val. per Vidugirių kaimą nuvilniję koplyčios varpo dūžiai kvietė gyventojus melstis už Tėvynę. Šventovė prisipildė žmonių. Susirinko ne tik vidugiriečiai, bet ir aplinkinių kaimų gyventojai, atėjo Vidugirių mokyklos mokytojai ir tautiniais rūbais pasipuošę moksleiviai. Mišias atnašavo Punsko parapijos klebonas Česlovas Baganas ir vikaras Povilas Slaminiš. Pamokslu metu kunigas kalbėjo apie laisvę. Sakė, jog tautos laisvė kyla iš mūsų

Dovydo Nometkos nuotr.

pačių laisvės, iš žmogaus asmens laisvės. Dvasininkas ragino nepamiršti ir atsakomybės jausmo, nes jei neturime atsakomybės, pradedame

piktnaudžiauti laisve, pradedame savyje auginti savanaudiškumą, egoizmą. Kuo žmogus atsakingesnis, tuo jis yra laisvesnis, – teigė kunigas.

Po šv. Mišių iš bažnyčios minia, plazdant trispalvėms, nuvilnijo į mokyklą, kur juos pasitiko muzikantų Jurgio Vaznelio ir Jurgio Kraučeliūno virkdomų armoniškų garsai. Mokykloje Vasario 16-osios – Lietuvos Valstybės atkūrimo – minėjimo šventė prasidėjo suskambus Lietuvos Respublikos himnui. Scenoje – pakiliai nusiteikę, pasipuošę tautiniais drabužiais vaikučiai, salėje – Lietuvos gimtadienio švęsti susirinkę žiūrovai. Scenoje pasirodė visi mokyklos moksleiviai ir kaimo kapela. Išgirdome daug prasmingų eilių, negailėta gražių Tėvynei skirtų žodžių. Moksleiviai smagiai ir linksmi pašoko „Pjaunikėlių“, „Kurpių šokį“, „Lezginką“. Meilė Tėvynei spinduliavo aidint dainoms: „Gintarėlis“,

Dovydo Nometkos nuotr.

Dovydo Nometkos nuotr.

Dovydo Nometkos nuotr.

Dovydo Nometkos nuotr.

„Myliu Lietuvą tėvynę“, „Svarbiausi žodžiai“, „Einu per žemę“ ir „Kalba gimtoji“. Širdį virpino aštuntoko Edvino Vaznelio elektriniais vargonėliais atliekamo kūrinio „Raudoni vakarai“ akordai. Mokinių pasirodymą baigė merginų nuotaikingas šokis pagal dainą „Baltas paukštis“. Koncertą vainikavo Vidugirių kape-
los muzikinių kūrinių pynė.

Po iškilmių mokyklos direktorė susirinkusius pakvietė pabendrauti prie puodelio kavos ir saldžiojo stalo. Žiūrovai mielai apsilankė mokyklos svetainėje ne tik pasišnekučiuoti. Pasirodo, šventės dalyviai – dainingi. Skambėjo viena po kitos jų atliekamos lietuviškos dainos.

Iš pirmo žvilgsnio atrodytų, kad tai paprasta šventė – žmonės pasimeldė, dalyvavo minėjime, padainavo. Bet reikia dėjuotis, kad mūsų kaime vis dar aidi lietuviškas žodis, skamba lietuviška daina, plevėsuoja trispalvės, o šventės dalyvių akyse spindi susijaudinimo ašarėlės, širdys plaka meile ne tik artimam, bet ir savo kraštui, Tėvynei. Galėjome pasigrožėti Vidugirių mokyklos vaikų ir mokytojų kūrybiškumu, išradingumu ir meniniais gebėjimais. Jie su aistra groja, dainuoja, šoka. Galime didžiulis, kad mūsų kaimuose gyvena žmonės, kurie su meile ne tik dirba savo protėvių žemėje, bet suranda laiko lietuviškam žodžiui, puoselėja lietuviškas tradicijas, su viltimi žvelgia į ateitį. Vyresnieji ši neįkainojamą kraitį palieka ateinančioms kartoms. Ir tik nuo jaunesniųjų priklausys, ar tie lobiai pakelėse neišsibarstys, o keliaus iš kartos į kartą. Tokios šventės – tai neeilinės patriotizmo pamokos, manau, ne tik vaikams ir jaunimui, bet dažnai ir vyresniems. Esame lietuviai, esame laisvi – tai pats didžiausias turtas ir pasididžiavimas. Tegul laisvė skamba mūsų širdyse, tegul skamba visame pasaulyje. Mylėkime ir gerbkime Tėvynę!

Punsko Dariaus ir Girėno mokykloje

GINTARĖ VEKTORIŪTĖ, VIKTORIJA PETRUŠKEVIČIŪTĖ, INDRA VALINČIŪTĖ

Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos moksleiviai parengė programą, skirtą Lietuvos valstybingumo atkūrimui paminėti. Renginio pradžioje buvo giedamas Lietuvos himnas. Vėliau bandėme nusikelti į XIX ir XX amžių sandūrą ir prisiminti, koks tada buvo mūsų kraštas. Daug dėmesio skyrėme to meto mūsų krašto žmonėms – pristatėme juos vaizdinėje medžiagoje. Prisiminėme „Žiburio“ mokyklą, „Šaltinio“ spaustuvę, lietuvių kalbininkų suvažiavimą Seinuose.

Pristatėme spalvingą krašto tautinę sudėtį, pražūusias istorines audras, kurios bandė pakeisti paribio veidą – spaudos draudimo panaikinimą ir Pirmąjį pasaulinį karą. Apie karo negandas papasakojome unikalais laiško, kurį Antanas Balyta iš Soželkų parašė savo sūnui Juozui Balytai, žodžiais. Laiškas išspausdintas Čikagos laikraštyje „Lietuva“ 1919 m. lapkričio 8 dieną. Štai jo ištrauka:

„Pirmiausiai pasveikiname mes, tėveliai, tave Juozeli sūneli, ir pranešame apie gyvenimą. Baisiai vargome per karą ir iš mūsų turto nieko neliko; liko tik trobos ir tos apiplėštos. Baisiausia

Iš Punsko mokyklos archyvo

mums buvo 1914–15 metais; tai rusai, tai vokiečiai ėjo pro mus 8 kartus; baisu buvo jiems ką pasakyti; jei ką pasakai, tai tuoj su šautuvu šoka ir sako – aš tave tuoj perdursiu ar peršausiu. Rusai varė į stuiką vežti. Kaip paims pavadą, tai išlaiko du mėnesius ir tik tada paleidžia, kada arkliai nustimpa ar juos užmuša. Vokiečiai to nedarė. 1914 m. rusai paėmė iš mūsų be užmokėjimo du arklius ir šiaip kitus daiktus, ką nugriebdami. 1915 m. nuo Velykų iki Žolinių rusai stovėjo pas mus su armotomis ir viską sunaikino – javus, pievas; nieko neliko; padarė badą ir mus pačius išvarė iš namų, liepdami važiuoti į Rusiją. Mes

vienok, nuvažiavome tik į Vaičiuliškę ir ten buvome iki rusai atsitraukė. Jiems atsitraukus, mes sugrįžom atgal, bet nieko neradom; trobose lentos iš lubų išluptos, viskas sudaužyta, sunaikinta. Mums liko tik tas, ką buvom išsivežę. Taigi liko 2 arkliai, dvi karvės, du paršiukai ir du centneriai rugių; sakėm, kad reikės badum numirti; nebuvo nei sėklos nei maisto. (...) po dideliu karui prašvito mums laisvė, Lietuva – Tėvynė liko laisva. Bet mes tą laisvę neilgai matėm. Rugsėjo 7 d. dvarponių legionininkai užėmė Punkską, Seinus, Liubavą, Soželkus, ir šiandien jie ten tankia eile ir sunku pereiti į Lietuvą...“

Karo sukuriuose laisvės idėja tik stiprėjo. Kalbėjome ir apie Lietuvos Tarybos veiklą ir kelią į Lietuvos valstybingumo atkūrimą. Tėvynės laisvę reikėjo dar apginti. Priminėme, kad daug mūsų krašto jaunuolių stojo į savanorių gretas pasiruošę ginti savo Tėvynę.

Pabaigoje skaitėme šiuos žodžius: „Gyvename laike, priklausydami nuolatinei kaitai, einame savuoju keliu nuo vaikystės iki mirties, o tuo pačiu metu aplinkui vyksta visiškai nuo mūsų nepriklausantys pokyčiai, vadinami istorija.“

Iš Punsko mokyklos archyvo

Punsko Kovo 11-osios licėjuje

DARIUS DUMČIUS

Vasario 17 d. Punsko Kovo 11-osios bendrojo lavinimo licėjuje buvo minima Lietuvos Valstybės atkūrimo diena. Siekiant prisiminti ir įprasinti 1918 m. vasario 16-osios Lietuvos Nepriklausomybės akto pasirašymą ir iš karto po jo sekusį Nepriklausomos Lietuvos istorijos laikotarpį, I klasės mokiniai su klasės auklėtoja, mokytoja Danguole Grigutiene, dramos studijos vadove Rūta Burdinaite ir Dariumi Dumčiu mi parengė vaidinimą – inscenizaciją.

Renginys pradžioje bendruomenė sugiedojo „Tautišką giesmę“ ir mokytoja Danguolė raiškiai padeklamavo Gražinos Daukantienės eilėraščių „Lietuvai“. Vėliau pasirodė patys mokiniai. Jų vaidinime scena tarsi pasidalijo į dvi erdves: esamąjį laiką – 2020-uosius ir praeitį – 1918 m. vasario 16 dieną. Dabartį atspindinčioje scenos dalyje vaizduojama situacija,

kai sužinojė, jog bus rašomas kontrolinis darbas apie Nepriklausomybės paskelbimo akto signatarus, vaikai pradeda atkakliai jam ruoštis – vadovėliuose, knygose ir internete ieško informacijos, įdomių bei netikėtų faktų apie kiekvieną iš 20 iškilų ir narsių vyrų, jų nuopelnus Lietuvai. Tuo metu prie rašomųjų stalų – praityje – sėdėję mokiniai, kurie įkūnijo Lietuvos Tarybos narius, įvardijus konkretaus signataro vardą ir pavardę, parodė, kaip tas asmuo pasirašo Nepriklausomybės aktą, bendrauja su kitais signatarais ir užima būtent tą vietą, kaip užfiksuota 1918 m. Lietuvos Tarybos nuotraukoje.

Insencijos pabaigoje visi besiruošiantys kontroliniam darbui kartu nusprendžia, jog didžiausias visų minėtų žmonių nuopelnas Lietuvai ir buvo pats Nepriklausomybės akto pasirašymas, o signatarus

įkūnijantys vaikai atsistoja ir garsiai sušunka: „Lietuvos Taryba skelbia atstatanti nepriklausomą Lietuvos valstybę su sostine Vilniuje!“ Galiausiai visi „signatarai“ susėda ir XX a. pradžios fotografu tapęs Darius Dumčius senovišku fotoaparatu užfiksuoja itin autentiškai signatarų kūno padėtį ir veido emocijas perteikusius vaikus.

Netrukus po to scenos dekoracijas pakeitė muzikos instrumentai ir vietoje vaidintojų scenoje pasirodė choras „Pašešupiai“. Prieš pasirodymą choro vadovas Dainius Pavilionis pasveikino susirinkusius, pabrėžęs, jog dėl pasaulyje tyrančių iššūkių Lietuvos labai reikia pradėti stengtis čia ir dabar, būti narsiems kaip 1918 m. vasario 16-osios akto signatarams. Iš karto po to choras sugiedojo tris kūrinis: „Sudainuokime Lietuvą“, „Tėviške manoji“ ir „Saulėlydis tėviškėje“. Beje, pastarasis kūrinys viešai buvo giedamas pirmą kartą. Tiek vaidinusiųjų, tiek giedojusiųjų pasirodymus palydėjo nuoširdūs šūksniai ir garsūs plojimai.

Minėjimą baigė licėjaus direktorius Alvydas Nevulis, kuris, papildymas choro vadovą D. Pavilionį, palinkėjo mokiniams nebijoti, būti drąsiems ir savo gerais bei prasmingais darbais prisidėti kuriant ir puoselėjant Lietuvą.

Apie lietuvių klierikų veiklą Seinų kunigų seminarijoje pagal vyskupo Prano Būčio „Atsiminimus“

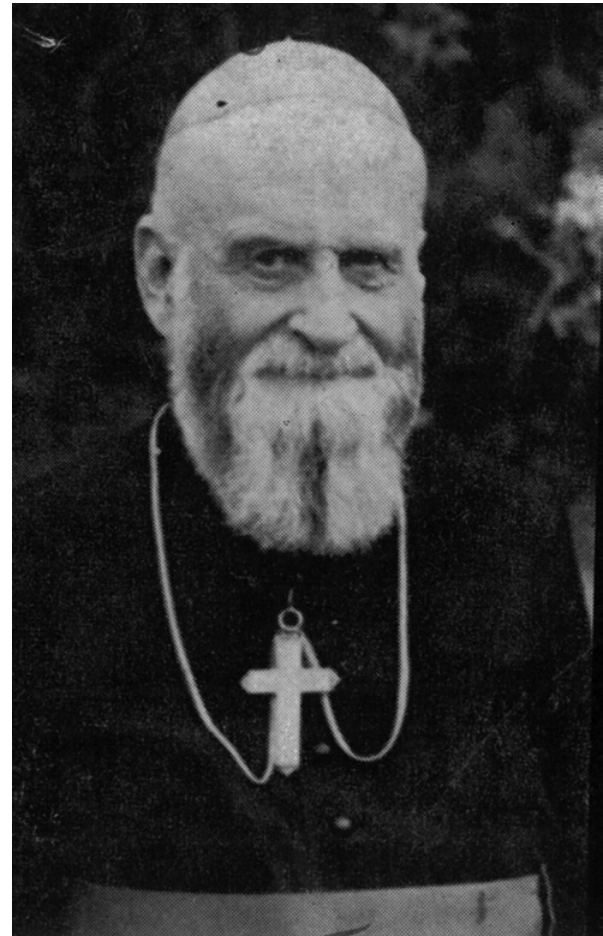
JANINA MACUKONIENĖ

Lenkijos lietuvių Šv. Kazimiero draugijos suvažiavimo metu buvo raginama ieškoti duomenų apie Seinų kunigų seminarijos auklėtinius, susipažinti su jų sudėtingais ir kilniais darbais, kuriais gal kai kas iš jų pelnė net šventumo aureolę. Toks kandidatas į palaimintuosius galėtų būti Juozas Montvila, žuvęs 1912 m. skęstant garsiajam „Titaniko“ laivui ir, kaip byloja liudijimai, tragišką akimirką padėjęs kitiems, atidavęs savo vietą gelbėjimosi valtyje... O kiek buvo tokių, kurie rizikuodami savo seminaristo likimu, aukodami laiką ir patogesnę gyvenimą gelbėjo savo tautos orumą ir jos likimą..?

Apie Seinų seminariją nemažai rašė Algimantas Katilius. Jis naudojosi įvairiais prieinamais šaltiniais ir pateikė nemažai statistinių duomenų: kad Seinų seminarijoje 1826–1914 m. mokėsi 1196 klierikai, kad 75,5 proc. iš jų buvo kilę iš lietuviškosios Seinų (Augustavo) vyskupijos dalies, kiek priklausė kuriai socialinei grupei, ir kitų įdomių žinių, kurias galima buvo išskaityti iš stojančiųjų į seminariją dokumentų. Deja, neįmanoma buvo tiksliai suskaičiuoti, kiek iš stojančiųjų laikė save lietuviais, nes tautybė anketose nebuvo nurodoma. Apytiksliai nustatyta, kad jų buvo 80–81 proc. (manoma, kad jie savo gimtuose namuose vartojo lietuvių kalbą). A. Katiliaus darbe atskleidžiama lietuviškoji klierikų veikla: slaptoji draugija, knygų

platinimas, straipsniai draudžiamai spaudai, švietėjiški darbai – visa tai pateikiama apibendrinant sukauptus duomenis, darant išvadas kaip dera istoriniam veikalui.

Apie ten besimokiusių būsimų kunigų ir seminarijos dėstytojų asmenybes daugiau galima sužinoti iš jų pačių atsiminimų. Gaila, kad nelabai daug jų išliko – tie, kurie rašė dienoraščius, turėjo juos sudeginti arba labai giliai paslėpti artėjant kratai, laiškai rašyti draugams ar bendradarbiams dėl tų pačių priežasčių taip pat buvo naikinami arba vėliau dingo karų ir persikraustymų metu, o prisiminimai, rašomi praėjus daugeliui metų, ne visada ryškūs, nes žmogaus atmintis netobula. Straipsnio autorei pavyko susipažinti su dalimi vyskupo, politiko Justino Staugaičio prisiminimų, kuriuos 1995 m. išleido Punsko „Aušros“ leidykla (knygelė pavadinta „Seinų katedros šešėlyje“), daug žinių pasisemti iš politiko, visuomenės veikėjo, nepriklausomos Lietuvos valdžios atstovo kunigo Mykolo Krupavičiaus „Atsiminimų“ (pagal informaciją iš šio leidinio jau parašyta pora straipsnių „Aušrai“), o pastaruoju metu buvo galimybė atidžiai perskaityti vyskupo Prano Būčio autorystės „Atsiminimų“

Pranas Būčys – Seinų kunigų seminarijos auklėtinis, slapto klierikų laikraštėlio „Knapė“ redaktorius, vėliau profesorius, vyskupas

I tomą ir kilo noras pasidalyti tuo, ką nauja iš šios knygos apie Seinų kunigų seminariją ir jos auklėtinius galima buvo sužinoti. Tiek M. Krupavičiaus, tiek P. Būčio atsiminimus užrašinėjo ne patys autoriai, o jiems pasakojant kiti. Ir taip M. Krupavičiaus pasakojimus užrašė apie 1950–

1957 m. Vokietijoje tuometinis Vasario 16-osios gimnazijos direktorius Vladas Literiskis, bet jie buvo išspausdinti tik po autoriaus mirties 1972-aisiais JAV, o P. Būčio prisiminimus 1950-aisiais užrašinėjo Zenonas Ivinskis Romoje ir vos spėjo tai padaryti, nes vyskupas, pats peržiūrėjęs rankraštį, vėliau mašinarštį, 1951 m. atsisveikino su šiuo pasauliu ir nesuspėjo, kaip ketino, dar parašyti papildymų. Kaip gerai, kad 1965-aisiais Čikagoje išleisti P. Būčio prisiminimai Gedimino Žilinsko dėka, kartu su daugeliu kitų vertinųjų knygų atkeliavo į Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos biblioteką. Paklauskime, ką ši knyga byloja apie Seinus ir čia veikiančią Kunigų seminariją.

Pranas Bučys gimė 1872 m. Šilgalių kaime, Slavikų parapijoje, pasiturinčių ūkininkų Jono ir Agotos Būčių šeimoje. Giminėje tiek iš tėvo, tiek motinos pusės jau buvo kunigų, vienas jų, teikdavęs globą klierikui Pranui, buvo jo dėdė, Gėlgaudiškio klebonas Pranciškus Būčys. Būsimas vyskupas Pranas Būčys pirmuosius mokslus išėjo prie motinos ratelio, čia išmokęs iš draudžiamos literatūros lietuviškai skaityti ir rašyti. Nuo 1880 m. lankė ką tik atidarytą Slavikuose pradžios mokyklą, o jau 1883 m. įstojo į Marijampolės gimnaziją. „Atsiminimuose“ P. Būčys gana plačiai aprašo savo mokslus gimnazijoje, jos dėstytojus, kaip labiausiai nusipelnusių lietuvių patriotiniam ugdymui, mini Petrą Kriaučiūną. 1889 m. P. Būčys gimnazijoje kartojo V klasę, nes, kaip pats teigia: „įvyko labai liūdnas susmukimas doros atžvilgiu“, ir, matydamas, kad nėra vilties pereiti į VI, nelankė paskutinio ketvirčio, o namuose jį prispaudė prie sunkiausių žemės ūkio darbų. Liepos pradžioje tėvas P. Būčis su pažymėjimu, kad pašalinamas iš Marijampolės gimnazijos dėl gabumų stokos, nuvežė į Seinus laikyti egzaminų į kunigų

seminariją. Egzaminus būsimasis vyskupas išlaikė, tačiau į seminariją tada nebuvo priimtas. Visus metus dirbęs tėvų ūkyje, o laisvu laiku tobulinęsis, po metų Pranas Bučys vėl išvyko į Seinus laikyti egzaminų į seminariją. Šį kartą ilgą, per 130 km atstumą įveikė keliaudamas savarankiškai, dažniausiai žydu, vežančių prekes iš vieno miestelio į kitą, brikuose, o nuo Suvalkų iki Seinų – pėsčiomis. Egzaminai 1890-aisiais vyko liepos 3-iąją, kitą dieną po didelių atlaidų, į kuriuos buvo atvykę labai daug tikinčiųjų ir dvasininkų. Tai gal kažkiek nulėmė ir P. Būčio priėmimą į seminariją, o gal jo karšta malda atlaiduose. Nors priėmęs kandidato dokumentus klierikas, pamatęs pažymą iš gimnazijos, neteikė jokių įstojimo vilčių, tačiau egzaminuose dalyvavęs po atlaidų užsilikęs Kudirkos Naumiesčio klebonas Saliamonas Oleka, matyt, kažkiek užtarė savo gerų pažįstamų sūnų, nes išlaikęs egzaminus P. Būčys atsirado taip pat priimtųjų sąrašė.

Pagal P. Būčio „Atsiminimus“ nemažai sužinome, kaip atrodė klierikų gyvenimas, mokslas ir lietuviškoji patriotinė veikla Seinų kunigų seminarijoje 1890–1895 m. Bendrosios seminarijos tvarkos aprašymai daug kur sutampa su vaizduojamais V. Mykolaičio-Putino romane „Altorių šešėly“. Tai pirmosios pradedančiųjų klierikų rekolekcijos, varpo dūžiai, kurie žadino klierikus ir buvo nuoroda, ką turi daryti tam tikru metu, pasivaikščiojimai miškelyje kartą per savaitę, vakarinės rekreacijos, kurių metu buvo dainuojama tik lietuviškai, nors oficiali bendravimo kalba P. Būčio laikais buvo lenkų. Buitinėmis sąlygomis atsiminimų autorius, skirtingai negu M. Krupavičius, nesiskundžia. Jaunesnieji klierikai nakvodavo dideliuose kambariuose, kuriuose būdavo apie 10 lovų, vyresnieji kiek mažesniuose, iki 4 lovų. Pamokų klausydavo ir joms ruošdavosi klierikai didelėje salėje,

kurioje buvo ilgi stalai ir suolai – platus ir nedažyti. Studentai tą salę, iškraipę žodį „laboratorija“, pavadino „labirintu“. I kurso studentų pareiga buvo tą salę prižiūrėti – valyti dulkes, vėdinti, žiemą kurenti krosnį. Kai vienas pirmakursis atsisakė tai daryti, kiti, laikydami už rankų ir kojų, juo nuvalė dulkes traukdami per stalus. Žiemą salės gale prie krosnies klierikai rinkdavosi ir rekreacijų metu, kartais krosnyje pasikepindavo iš namų atsivežto kieto sūrio gabalėlius. Savo maisto atsargas ir kitus asmeninius daiktus sudėtus į skryneles klierikai laikydavo sandėliuke įrengtam pietvakariniam bokšte, kurį vadindavo žiurkininku. Čia buvo slepiama ir draudžiamoji lietuvių literatūra. Kaip teigia P. Būčys: „Seminarijoje buvo patriotinis lietuvių būrelis, kuris prieš man įstojant, jau buvo susidaręs ir įsikūręs lietuvišką knygynėlį. Lietuviškų knygų jame buvo nedaug, bet daugiau buvo lenkiškų ir rusiškų leidinių, kalbančių apie Lietuvą. (...) Knygynėlio spintutė buvo seminarijos kampe, pietvakarinio bokšto patalpoje, tarp skrynučių ir pintinėlių, kur klierikai laikydavo savo asmeninius daiktus.“ P. Būčys jau pirmame kurse tapo aktyviu to būrelio nariu ir, kaip jis liudija: „Beveik visi lietuviai buvo tos kuopelės dalyviai. Jos įkūrėjas buvo, dabar gerai nežinau, ar kun. Justinas Staugaitis ar kun. Antanas Staniukynas, kuriuodu buvo baigę seminariją prieš man įstojant.“ „Knygynėlio“ vedėju P. Būčys nurodo klieriką Feliksą Kudirką, o aktyviausią būrelio veikėją – Antaną Miluką. Milukas „Atsiminimuose“ apibūdinamas kaip besirūpinantis lietuvybės reikalais labiau negu teologijos mokslu, garsiai kritikuojantis profesorius ir visa, kas jam nepatiko. Jo iniciatyva buvo leidžiamas ir slaptas, ranka perrašinėjamas seminarijos laikraštukas „Knapt“. P. Būčys pateikia įdomią istoriją apie to laikraščelio pavadinimo kilmę, kuri siejasi būtent su jo ir Miluko bendravimu: „Būdamas didesnis

Antanas Milukas – aktyvus lietuviybės puoselėtojas, už savo veiklą jau IV kurse, 1893 m., pašalintas iš Seinų kunigų seminarijos. Kunigu įšventintas Amerikoje, ten tęsė savo veiklą

už mane, jis kartais su delnu braukdavo man nuo kaktos per nosį žemyn ir sakydavo „knapt!“. Aš nelabai džiaugdavausi tuomi, bet ir nepykdavau. Jis užduodavo man įvairių dalykų, bet tie dalykai buvo naudingi ir vienaip ar kitaip kilusieji iš idealistinių sumetimų, beveik visuomet sąryšyje su lietuviyste.“ Leidinį „Knapt“ A. Milukas paskyrė redaguoti P. Būčiui, o medžiagą jam turėdavo pateikti pačiam klierikai, kuriems kaip slaptos draugijos nariams, jau anksčiau būdavo skiriamos temos referatams, skatinantiems lietuvių kalbos lavinimą, Lietuvos istorijos kultūros pažinimą, ar pateikiami publicistiniai, moksliniai straipsniai, grožinės literatūros bandymai. Laikraštukas išeidavo šeštadieniais. Iš pradžių jo apimtis buvo mažesnė, ilgainiui siekė 8 puslapius (turbūt A5 formato), ir pakeitė pavadinimą į rimtesnį – „Viltis“; dar vėliau laikraščio apimtis siekė net iki 24 puslapių. Kad lengviau būtų skaityti, straipsnius perrašinėdavo

gražia rašysena pasižymintys klierikai. Kaip uoliausius perrašinėtojus P. Būčys vardija Joną Kudirką iš Vyšpinių, Vincą Dargį iš Slibinių. Atrodo, kad tų laikraštėlių buvo leidžiama tik po vieną egzempliorių, o kad visi lietuviai suspėtų per savaitę perskaityti, nustatyta tvarka, pradedant nuo vyriausio kurso, jis buvo perduodamas iš rankų į rankas ir skubiai skaitomas. Po savaitės laikraštėlis grįždavo atgal į redakciją ir buvo susegamas prie kitų numerių į tvirtus aplankus. Knygelė, susidariusi iš visų laikraščio numerių vėliau dėl saugumo nuvežta į Gelgaudiškio kleboniją pas redaktoriaus dėdę Pranciškų Būčį. Tuo metu, kai P. Būčys jau studijavo Petrapilio dvasinėje akademijoje, tą laikraščelį ištiko

liūdnas likimas: bijodama žandarų kratos, caro valdžios pareigūno Vonsiacko siautėjimo metu, klebonijos virėja Marijona Muškiteraitė vienintelį laikraščio komplektą sudegino. Pagal „Atsiminimų“ autorių, galėjo išlikti nebent pora puslapių, kuriuos tuo metu buvo atspausdinę Amerikos lietuviai. Minėtas Vonsiackis savo perdėtomis kratomis nuskriaudė labai daug lietuvių ir darė didelę žalą lietuviškai raštijai. Jis buvo lenkų kilmės ir, kaip pastebi P. Būčys, taip uoliai dirbo carinės administracijos darbą ne tiek valdžios įsakymu, kiek siekdamas pelno ir asmeniškai norėdamas pakenkti lietuviams.

Draugijoje susibūrę lietuviai spaudoje pasireiškė ne tik minėtu savo leidiniu. Jų straipsniai buvo siunčiami „Varpui“ (iki to laiko, kai šiame laikraštyje V. Kudirka paskelbė straipsnį, įžeidžiantį dvasininkus). P. Būčys, būdamas dar pirmame kurse, parašė straipsnį „Ūkininkui“ (pasirašęs slapyvardžiu „Pulvis“), jis

ir kiti klierikai siuntė korespondenciją „Vienybei lietuvininkų“, dirbo kartu su Maskvos lietuviais studentais ruošdami 1893 m. kalendorių, kurio leidimui patys klierikai rinko lėšas per atostogas važinėdami po gimines. Visi tie darbai, žinoma, buvo nelegalūs, o įmokų dėl kalendoriaus kvitai, antspauduoti seminarijos bibliotekos antspaudu, eilinės kratos metu pateko į Vonsiacko rankas, užtraukdami nemalonias pasekmes Seinams. Klierikams, kurių asmeninė laisvė buvo varžoma įvairių seminarijos taisyklių, nebuvo lengva bendrauti su išoriniu pasauliu siunčiant straipsnius, susirašinėjant (korespondencija galėjo būti tikrinama) ar apsirūpinant reikiama literatūra. P. Būčio studijų laikais palaikyti ryšius su išoriniu pasauliu klierikams labai daug padėjo Dr. Kaukas. Tai jo adresu būdavo siunčiama visa tai, kas nelegalu, o Kaukas, nesukeldamas įtarimo, tai perduodavo dirbantiems patriotinį darbą seminarijos studentams ir išsiųsdavo jų darbus. Vėliau, Mykolui Krupavičiui studijuojant Seinuose, labai geru tarpininku tarp seminarijos ir išorinio pasaulio, taip pat lietuviškos spaudos platintoju buvo durininkas Mikas (jo pavardės Krupavičius nepateikia).

Seminarijoje didelis „sukrėtimas“ vyko 1893 m. tarp Kalėdų ir Užgavėnių, kai po Kelcų seminarijos gaisro, revizijos, o galutinai jos uždarymo ir profesorių ištrėmimo į Sibirą, pradėta bijoti, jog toks pats likimas gali ištikti ir Seinų seminariją. Patys klierikai stengėsi panaikinti daug patriotinės veiklos žymių, degindami ar pagal galimybes išnešdami iš seminarijos lietuviškus spaudinius, rankraščius. Vidinę kratą atliko ir seminarijos vadovybė, kuri prieš tai gana nuolaidžiai žiūrėdavo į lietuvių klierikų veiklą, ypač tada, kai profesorių daugumą sudarydavo lietuviai, o regentas nenusiteikęs labai priešišškai prieš mūsų tautą. Tuo metu rektoriaus pareigų atsisakė

gana tolerantiškas lietuvių atžvilgiu kan. Krajevskis, o jo pareigas perėmė veiklus kun. Jonas Giedraitis. Jis uždraudė klierikams tarpusavy kalbėtis lietuviškai, o išgirdęs kalbantis gimtąja kalba Juozą Laukaitį ir Juozą Didžpinigaitį, uždavė jiems trijų dienų rekolekcijas. Dėl sustiprinto režimo, bijantis Kelcų seminarijos likimo pakartojimo, iš seminarijos buvo pašalinti jau IV kurse besimokantys lietuviai klierikai Antanas Milukas ir Sutkaitis iš Bizų kaimo, taip pat lenkas Wippertas.

Apie drąsius A. Miluko žygdarbius lietuviybės ugdymui jau buvo minėta, reikia dar pridėti, kad jo dėka klierikų ir kunigų siuvėjo pareigos patikėtos lietuviui Vincui Petruškevičiui, kilusiam iš Žagarių: „*Tarp kita ko, Milukas sielojosi tuomi, kad seminarijos siuvėjai buvo žydai. Jis padarė tai, kad atsirado lietuvis, jeigu neklystu Petruškevičius. Iš to buvo naudos lietuviams klierikams, ne vien tik ekonominės, kad žydų monopolis išnyko, bet tas siuvėjas buvo patikimas Miluko agentas, kuris teisingai pasiūsdavo, kas reikėjo, iš Seinų į Tilžę, į „Varpo“ redakciją, o iš Tilžės partraukdavo lietuviškų*

spaudinių: vien „Varpo“ į Seinų seminariją pareidavo 44 egz. Petruškevičius ir klierikų pinigų teisingai pristatydavo redakcijai.“ Kunigų siuvėjas Petruškevičius iki šiol minimas Seinų krašte, jo lėšomis 1900 m. pastatytas kryžius ties kryžkele prie Žagarių bažnytelės, jo sūnus Stasys apie 1925 m. buvo lietuviškos bibliotekos-skaityklos vedėjas ir išsaugojo savo namuose nemažai vertingų lietuviškų leidinių. Visgi tai, kad kunigų siuvėjas Vincas Petruškevičius atliko seminarijoje svarbų knygnešio darbą, mažai kam žinomas faktas.

Pranas Būčys Seinų kunigų seminariją baigė 1895 m., tačiau kunigų tais pačias metais dar nebuvo išventintas, buvo paskleistas gandas, kad už „litvomaniją“ bus iš viso pašalintas iš seminarijos, tačiau galutinis rektorius Giedraičio sprendimas buvo kitoks – Būčys ir jo kurso draugas Vincas Dvaranauskas pasiūsti toliau tęsti mokslą Petrapilio dvasinėje akademijoje. Baigęs šią aukštojo mokslo įstaigą magistro laipsniu P. Būčys toliau tobulinosi Šveicarijoje Fribūro universitete ir 1901 m. įgijo teologijos doktorato laipsnį.

1902 trumpai buvo Seinų kunigų seminarijos profesoriumi, bet netrukus buvo pakviestas dėstytoju Petrapilio dvasinėje akademijoje, kurioje porą metų ėjo ir rektorius pareigas. P. Būčys dalyvavo 1905 m. Vilniaus seime, 1916 m. buvo pasiūstas globoti Amerikos vienuolius marijonus, o 1921 m. vyskupo Jurgio Matulaičio kvietimu grįžo į Lietuvą, padėjo rengti Lietuvos universiteto projektą, buvo jo dėstytojas, teologijos ir filosofijos fakulteto dekanas, rektorius. Artimai bendradarbiavo su arkivyskupu pal. Jurgiu Matulaičiu. 1928 m. persikėlė į Romą. Nuo 1929 m. buvo popiežiaus komisijos Rusijai patarėjas. 1930 m. konsekruotas rytų apeigų vyskupu.

Seinų kunigų seminarijos auklėtinis Pranas Būčys labai daug pasiekė dvasininko, mokslininko karjeroje, bet turbūt didžiausi jo nuopelnai puoselėjant lietuviybę labai sudėtingais mūsų tautai laikais. Jo „Atsiminimai“ atskleidžia labai svarbius ir be galo įdomius tų laikų faktus, padeda suprasti atskirų žmonių, gyvenusių mūsų krašte, veiklos motyvus ir priiverčia jais žavėtis.

Kun. Vincentas Aleksandravičius – lietuviybės puoselėtojas

ALGIMANTAS KATILIUS

Kunigo Vincento Aleksandravičiaus gimtinė – Pėdiškių kaime Krosnos parapijoje. Gimė jis 1865 m. sausio 28 d. Pranciškaus ir Elžbietos Šumskaitės Aleksandravičių šeimoje. Iš pradžių Vincentas mokėsi namuose, o paskui 1872–1876 m. Krosnos pradžios mokykloje. Mokytoju buvo garsus pedagogas Tomas Žičkus-Žičkauskas

(1844–1929), kuris Krosnos mokykloje pradėjo dirbti 1866 m. ir išdirbo penkiolika metų. Jis buvo ne tik pedagogas, bet ir aušrininkas, poetas, spaudos darbuotojas, choro vadovas ir knygnešys. T. Žičkauskas nebuvo tipiškas pradžios mokyklos mokytojas, nes buvo baigęs Marijampolės apskrities keturklasę mokyklą. Kaip autobiografijoje

rašo V. Aleksandravičius, mokytojas T. Žičkauskas galėjo pamokyti lotynų kalbos. Ne vienas jo mokinys tapo kunigu. Tarp T. Žičkausko mokinių buvo ir kun. Antanas Staniukynas. Antanas Kučas monografijoje apie Antaną Staniukyną pateikia tokius V. Aleksandravičiaus žodžius: „Mokytojas Žičkus savo mokinius mokė ne vien lietuviškų liaudies dainų, bet

ir savo sukurtų eilėraščių, kuriems pritaikydavo gaidas dainuoti. Pats smuikuodavo, o mokinius skatindavo dainuoti“ (p. 41).

Baigęs pradžios mokslus, mokytojo T. Žičkausko parengtas V. Aleksandravičius įstojo į Suvalkų gimnazijos antrą klasę, kurioje mokėsi 1878–1882 metais. V. Aleksandravičius apie mokslą gimnazijoje rašė: „Suvalkuose buvo dėstoma lietuvių kalba. Ją dėstė mokytojas lietuvis Požerskis-Požeraitis. Visi, kurie norėjo gauti lietuvišką stipendiją eiti mokslams universitete, turėjo lietuvių kalbos pamokas lankyti ir gauti šio dalyko pažymį brandos atestate. Todėl be lietuvių lankydavo lietuvių kalbos pamokas ir lenkai. Šios pamokos buvo viršetatinės ir buvo dėstomos po visų pamokų. Mokytojas gaudavęs už jas atlyginimą atskirai. Lenkai gimnazistai kai kada domėdavosi lietuvių dainomis. O kadangi Suvalkų gimnazijoje lietuvių nestigo, tai dažnai pasitaikydavo proga pasiklausyti lietuviškų dainelių. Lenkai apie lietuvius gimnazistus buvo tos nuomonės, kad kiekvienas lietuvis, kuris lanko gimnaziją, ruošiasi eiti į kunigus. Todėl jie stengėsi lietuviams įdiegti lenkiškojo patriotizmo ir neapykantą rusams. Būdavo net tokių dramatiškų scenų, kaip rusiškų knygų deginimas ant laužo.“ (Juozapas Stakauskas. Naujieji nacionalizmai ir Katalikų Bažnyčia Lietuvoje. Vilnius, 2003, p. 191–192). Gimnazijoje baigė penkias klases.

Gimnazijos penkių klasių pakako, kad galėtų stoti į Seinų kunigų seminariją. Čia praleido penkerius mokslo metus. V. Aleksandravičius dalyvavo lietuvių klierikų veikloje. Jis seminarijoje pasižymėjo ir kaip muzikas. J. Stakauskas rašė: „Lietuviškai dainai kultivuoti daug dirbo Vincentas Aleksandravičius, kuris nuo 1882 ligi 1887 metų būdamas seminarijoje klieriku vadovavo rinktiniam chorui. Šis choras buvo grynai lietuviška; jis giedojo keturiais

balsais šventas giesmes koplyčioje kasdien ir didelėmis šventėmis bažnyčioje, o per rekreaciją dainuodavo lietuviškai dainas pakaitomis su paprastu neorganizuotu chorui“ (Juozapas Stakauskas. Naujieji nacionalizmai..., p. 236). Seminarijos kursą baigė 1887 m. ir kaip gerai besimokantis klierikas buvo pasiūstas aukštosioms studijoms į Sankt Peterburgo Romos katalikų dvasinę akademiją. Ši akademija buvo vienintelė katalikų dvasininkų aukštoji mokykla visoje Rusijos imperijoje, įskaitant ir Lenkijos karalystę. Studijuoti akademijoje buvo nustatytas limitas, kiek galima auklėtinių siųsti iš kiekvienos vyskupijos. V. Aleksandravičius akademijoje studijavo iki 1891 m. ir ją baigė teologijos magistro laipsniu. Akademijoje jis dalyvavo studentų lietuvių būrelio veikloje. J. Stakauskas pateikė faktą, kad kai 1887–1888 metais akademijoje kūrėsi slapta lenkų studentų draugija, V. Aleksandravičius dalyvavo šios steigiamos draugijos pasitarimuose. Kunigu išventintas 1891 m. birželio 28 d.

Kunigo darbą V. Aleksandravičius pradėjo dirbti Veiverių mokytojų seminarijos tikybos mokytoju, kur buvo paskirtas 1891 m. rugsėjo 15 d. Jis pakeitė nuo 1878 m. seminarijoje dirbusį kun. Motiejų Juodišų. Tačiau Veiverių mokytojų seminarijoje V. Aleksandravičius dirbo tik iki 1892 m. liepos 1 d. Apie savo darbą Veiverių mokytojų seminarijoje šiek tiek rašo autobiografijoje. V. Aleksandravičiui pavyko gauti seminarijos statutą, kuriame rašoma, kad ji lietuviška ir caro įsakymu viskas turėjo būti dėstoma lietuviškai. Tuo klausimu V. Aleksandravičius kreipėsi į Varšuvos švietimo apygardos globėją ir gavo leidimą tikyba dėstyti lietuvių kalba. Tai buvo didelė sensacija ir pasigėrėjimas tokio masto pedagogo kaip Tomas Žilinskas. Ir prasidėjo darbas lietuvių kalbos srityje, moksleivių choras pradėjo mokytis lietuviškai

giedoti pamaldose, koncertuoti vykdavo į Kauną. Visi dirbo ir plušėjo. Deja, šaukimas buvo atšauktas ir V. Aleksandravičiui teko trauktis iš seminarijos. Lietuviškų religinių knygų į Veiverius jam pristatydavo knygnešiai, o jis jas išdalydavo savo mokiniams. Ta lietuviška veikla Veiverių mokytojų seminarijoje turėjo įtakos tolimesnei jo kaip kunigo karjerai. Atleistas iš mokytojų seminarijos tikybos mokytojų pareigų kun. V. Aleksandravičius pusę metų Veiveriuose gyveno be pareigų. Seinų vyskupas Petras Paulius Vežbovskis norėjo skirti Seinų kunigų seminarijos profesoriumi. Tačiau Varšuvos generalgubernatorius, turėjęs tvirtinti šioms pareigoms, neleido vyskupui skirti kun. V. Aleksandravičių kunigų seminarijos profesoriumi, nes kaip teigė generalgubernatorius, apie kandidatą į profesorius turėjo neigiamų žinių. Tos neigiamos žinios greičiausia buvo susijusios su tautine kun. V. Aleksandravičiaus laikysena. Tai patvirtintų ir tas faktas, kad Varšuvos generalgubernatorius neskyrė jo vikaru į lietuvišką Kalvarijos parapiją. Dėl to vyskupui neliko kito kelio kaip jauną tautiškai susipratusį kunigą pasiųsti į lenkišką vyskupijos dalį. 1893–1900 m. kun. V. Aleksandravičius buvo Vonsošo (Wąsosz) vikaru. 1904 m. pradžioje V. Aleksandravičius netgi prašėsi perkeltas į Varšuvos arkivyskupiją, bet vėliau šio sumanymo atsisakė. Nesėkme baigėsi ir Seinų vyskupijos administratoriaus Pauliaus Krajevskio bandymas kun. V. Aleksandravičių perkelti į Seinus. 1895 m. Suvalkų gubernatorius savo rašte vyskupijos administratoriui nurodė, kad dėl turimų duomenų apie kun. V. Aleksandravičių negali priartinti jo paskyrimui į lietuvių gyvenamas parapijas ir kad reikia jį perkelti už Suvalkų gubernijos ribų. Seinų vyskupas Antanas Baranauskas taip pat siekė kun. V. Aleksandravičių paskirti Seinų vyskupijos konsistorijos

regentu, bet ir šį kartą susidurta su neigiamu Varšuvos generalgubernatoriaus atsakymu. Kaip matome kun. V. Aleksandravičius neturėjo galimybės dirbti lietuviškose parapijose. Bet tai nesulaukė jo nuo lietuviškos veiklos. Kun. dr. Juozapas Stakauskas laikraštyje „XX amžius“ (1936, Nr. 5, p. 5) aprašo tai, kaip buvo lietuviškos pridėtinės pamaldos įvestos Veisiejų bažnyčioje. Vyskupas A. Baranauskas turėjo vizituoti Veisiejų parapiją. Parapijiečiai buvo kreipęsi į vyskupą, kad sutvarkytų pamaldas, bet atsakymo iš vyskupo nebuvo gavę. Tada nutarė veikti tautiškai susipratę kunigai. Savaitę prieš vizitaciją į Veisiejus atvyko kun. V. Aleksandravičius ir neva vyskupo nurodymu sudarė chorą ir pamokė giedoti reikiamų lietuviškų giesmių. Iškilmingai sutikdami vyskupą parapijiečiai užgiedojo lietuviškai. Vyskupas bažnyčioje pamokslą pasakė lietuviškai ir paklausė, ar parapijoje yra lenkų, ir gavęs teigiamą atsakymą, trumpai pakalbėjo lenkiškai. Tačiau antrą vizitacijos dieną vietiniai dvarininkai pasakė vyskupui, kad anksčiau bažnyčioje viskas būdavo lenkų kalba ir kad lietuviai viską padarė savavališkai. Vyskupas labai supyko ir liepė viską ištirti. Lenkai dvarininkai skundė lietuvius kunigus ir ypač kun. V. Aleksandravičių. Vyskupas jį suspendavo ir liepė kuo greičiau vykti į savo parapiją ir tik ten leido laikyti Mišias.

1900 m. sausio 7 d. kun. V. Aleksandravičius buvo paskirtas Lomžos priemiesčio Piontnicos parapijos klebonu (administratoriumi). Savo autobiografijoje Piontnicą vadina Penkine. Čia jis darbavosi iki 1912 metų. Klebonaudamas Piontnicoje V. Aleksandravičius dalyvavo Didžiajame Vilniaus Seime ir reišėsi aktyviai. Kaip nurodo prelatas Mykolas Krupavičius, kun. V. Aleksandravičiui priklauso šūkis: „Žemė priklauso tam, kas ją dirba“. Savo atsiminimuose M. Krupavičius, kuris

mokytojavo Lomžos apylinkėse, taip apibūdino V. Aleksandravičių: „Gavęs pirmą algą, kurios buvo 11 rublių ir 40 kapeikų mėnesiui, nerimdamas vis dėlto išvažiavau į Lomžą lietuvių ieškoti. Jų radau apščiai, net igliaukiškių valdininkų, kurie ten jau seniai tarnavo. Vienas jų, Grinkevičius, nuvedė mane į lietuvių klubą, kuris buvo Lomžos priemiesčio Piontnicos klebonijoje. Pirmiausia pristatė mane klubo pirmininkui ir šeimninkui kun. Aleksandravičiui. Tai žinomas lietuvis patriotas, šviesus žmogus, imponuojančios išvaizdos, gražios iškalbos dzūkas nuo Krosnos.“ (Mykolas Krupavičius. Atsiminimai. Čikaga, 1972, p. 58–59).

Jau iš M. Krupavičiaus citatos matyti, kad Lomžoje gyveno nemažai lietuvių. Dėl to nenuostabu, kad kilo sumanymas mieste steigti lietuvių draugiją. Tiksliai nėra žinoma, kas buvo draugijos steigimo sumanytojas, bet greičiausiai juo buvo kun. V. Aleksandravičius. Ir M. Krupavičius jį vadina draugijos įsteigėju, ir kitose laikraščių publikacijose kun. V. Aleksandravičius vadinamas draugijos sumanytoju. Tačiau nereikia pamiršti ir pradžios mokyklos mokytojo, rašytojo Ksavero Sakalausko-Vanagėlio, kuris taip pat prisidėjo prie draugijos steigimo. Apie Lomžos lietuvių draugijos „Pagelba“ įkūrimą plačiau duomenų pateikiama Balstogės valstybiniame archyve saugojamoje Lomžos gubernatoriaus kanceliarijos byloje (b. 826). Iš čia sužinome, kad Lomžos lietuviai 1905 m. gruodžio 14 (27) d. Lomžos gubernatoriui pateikė prašymą kurti savitarpio pagalbos draugiją pavadinimu „Pagelba“. Prašymą be V. Aleksandravičiaus dar pasirašė dešimt asmenų, iš kurių du buvo kunigai: Lomžos kalėjimo kapelionas Stanislovas Čepulevičius ir Novogrudo (Nowogród) parapijos vikaras Jonas Jurgelionis. Ksaveras Sakalauskas-Vanagėlis nurodo, kad draugija įkurta 1905 m. gruodžio

27 d. ir jos pirmininku išrinktas kun. V. Aleksandravičius. Paduoto prašymo Lomžos gubernatorius netenkino. Tačiau lietuviai nenuleido rankų ir rašė antrą prašymą, nurodydami, kad savitarpio pagalbos draugijos „Pagelba“ steigėjai yra prašymą pasirašę asmenys ir kad veikimo teritorija – Lomžos gubernija. Prašymą pasirašė 23 asmenys, tarp kurių buvo ir kun. V. Aleksandravičius. Antras bandymas buvo sėkmingas ir 1906 m. birželio 15 (28) d. leista registruoti „Pagelbos“ draugiją ir patvirtinti įstatai. Įstatuose nurodoma, kad draugijos tikslas – padėti savo nariams pagerinti materialines ir dvasines gyvenimo sąlygas, taip pat jiems ir jų šeimoms suteikti pagal galimybes protinių ir fizinių pramogų. Apie draugijos veiklą daug žinių neturime. Tačiau aišku, kad draugijos valdybos pirmininkas buvo kun. V. Aleksandravičius, kuris šiek tiek apie „Pagelbos“ veiklą pateikė savo autobiografijoje. Draugija rengė vaidinimus, susirinkimus, turėjo keturbalsį giedotojų būrį, rengė koncertus, apie kuriuos rašė spaudoje. Poetai skaitė savo eiles, Ksaveras Sakalauskas-Vanagėlis skaitė eiles ir apysakas, kurios sukeldavo entuziazmą ir pasigėrėjimą. Iš Varšuvos atvažiudavo Stasys Šimkus. Draugijos įsteigimo dieną, kaip nurodo K. Sakalauskas-Vanagėlis, buvo sudarytas choras, styginis kvartetas, vaidintojų kuopa. (Šaltinis, 1907, Nr. 21, p. 330). M. Krupavičius nurodo, kad veikė draugijos biblioteka, iš kurios galima gauti paskaityti knygų. Anot M. Krupavičiaus, „Pagelbos“ nariai kalbėjo lietuviškai, kurie nemokėjo lietuviškai, tai išmoko, skaitė laikraščius (Vilniaus žinios, 1907, kovo 26, p. 2). 1907 m. draugijoje buvo 56 nariai. Anot K. Sakalausko-Vanagėlio, jų galėtų būti daugiau, nes Lomžoje ir jos apylinkėse buvo tokių lietuvių, kurie neskaitė lietuviškų laikraščių ir prie draugijos negalvojo prisidėti. Draugija per metus

rengdavo keturis viešus vakarus su vaidinimais, giesmėmis, dainomis, prakalbomis, deklamacijomis.

Dirbdamas Piontницеje kun. V. Aleksandravičius, kviečiamas kun. A. Staniukyno, buvo išvykęs į JAV. Amerikoje jis pavadavo kun. A. Staniukyną, kuris rūpinosi lietuviškos moterų vienuolijos kūrimu (rinko aukas). Į JAV kun. V. Aleksandravičius atvyko 1907 m. rugpjūčio pradžioje ir neilgai pabuvęs išvyko atgal (turėjo leidimą trims mėnesiams).

1912 m. paskirtas Kobyliно parapijos (Mazovijos dekanatas) klebonu (administratoriumi). Autobiografijoje šią parapiją vadina Kumeline. Kaip žinome Seinų vyskupija buvo dvitautė ir kunigai lietuviai turėjo dirbti ne tik lietuviškose, bet ir lenkiškose parapijose. Lietuvių kunigų netrūko ir Mazovijos dekanate, su kuriais V. Aleksandravičius pabendraudavo. Autobiografijoje mini kunigus Juozapą Butanavičių, Juozapą Gustaitį, Juozapą Jurgį Rusecką,

Vincentą Jankaitį. Palaikė ryšius su garsiu lenkų geografą, istoriku ir archeologu Zigmuntu Gliogieriu, kuris savo dvare turėjo gausią archeologinių radinių kolekciją. Buvo Mazovijos dekanato dekanas.

Iš Lenkijos V. Aleksandravičiui pavyko išvykti 1923 m ir apsistojo Vilniaus vyskupijos Lietuvai priklausiusioje dalyje, kuri 1926 m. tapo Kaišiadorių vyskupija. Pirmiausia atvyko į Aukštadvarį, kur klebonavo 1923–1924 m., o paskui tapo Kruonio parapijos klebonu ir juo išbuvo iki 1928 metų. Kun. V. Aleksandravičiui suteiktas Seinų vyskupijos kanauninko titulas. 1928 m. jam atsirado galimybė sugrįžti į gimtąją vyskupiją, bet jau ne Seinų, o Vilkaviškio. 1928–1931 m. klebonavo Gelgaudiškio parapijoje. 1931 m. V. Aleksandravičius vietomis susikeitė su Gražiškių klebonu K. Augustaičiu. Gražiškiuose išbuvo iki 1934 metų. V. Aleksandravičiui Gražiškiuose sekėsi nekaip.

Algirdas Lukoševičius rašo: „Tačiau gražiškiečiai jo neįvertino ir iš anksto buvo prieš jį nusistatę. Todėl kan. V. Aleksandravičiui klebonauti ir dirbti Gražiškiuose buvo sunku. Višiams jo sumanymams, nors labai kultūringiems, jie prieštaravo. Neturėdamas ramybės ir jausdamas, kad yra kai kurių gražiškiečių nemėgiamas, susikeitė vietomis su Gudeliuose klebonavusiu kun. Antanu Uoginta.“ (J. Lukoševičius, A. Petrusis, A. Žilinskas. Gražiškiai. B. v., 2002, p. 49). Likusius gyvenimo metus praleido klebonaudamas Gudeliuose. V. Aleksandravičius mirė 1952 m. balandžio 15 d. Gudeliuose.

V. Aleksandravičius studijavo muziką ir pasižymėjo kaip kompozitorius. Yra parašęs giesmių, dainų ir kitų kūrinių. 1907 m. išleido knygą „Aktai ir palaimos eucharistinės su atlaidais“. 1933 m. kaip nusipelnusiam už lietuviškos spaudos platinimą ir kitą tautinę veiklą buvo paskirta 150 litų pensija.

BRANGŪS SKAITYTOJAI!

Nuoširdžiai dėkojame visiems, kurie paaukojo mūsų įstaigai 1 proc. pajamų mokesčio. Jūsų skirta parama leidžia gerinti vaikų ugdymo sąlygas, kurti jaukią įstaigos aplinką. Už surinktas 2018 metais lėšas mažylių grupės salei (svetainei) nupirkome televizorių.

Šiais metais vėl galima darželiui skirti tokią paramą.

KRS: 0000270261,

**cel szczegółowy PRZEDSZKOLE
SAMORZĄDOWE PUŃSK 4292**

*Punsko savivaldybės vaikų darželio
bendruomenė*

DĖMESIO!

Skelbiame vaikučių priėmimą į Punsko savivaldybės vaikų darželį 2020–2021 mokslo metams.

Priimame vaikus nuo 3 metų, išimties tvarka (jeigu vaikas pakankamai savarankiškas) – nuo 2,5 metų.

Norintys, kad jų vaikai lankytų Punsko savivaldybės vaikų darželį, privalo užpildyti priėmimo lapą.

Priėmimas vyksta iki š. m. kovo 30 d.

Nuoširdžiai kviečiame

MIELI SKAITYTOJAI!

Labai prašome 1 proc. pajamų mokesčio skirti Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklai.

KRS: 0000270261,

cel szczegółowy ZS w Sejnach 3888

Iš anksto nuoširdžiai dėkojame!

Seinų „Žiburio“ bendruomenė

Mielas Joneli,

vasario 20 d. pasitiksi gražų gimtadienį,
bet nenusimink, toliau džiaukis gyvenimu,
nes jis viena kartą kiekvienam duotas, nes ir Tavo,
ir kiekvieno žmogaus likimas – siekti laimės.
Tegul Tavas laimės žiburys šviečia kasdieną
kuo skaisčiau ir niekada neužgęsta.
Būk sveikas ir toliau kupinas energijos ir vilčių.

Su 87-uoju gimtadieniu **Joną Cirušį** iš Šaltėnų
sveikina

Žmona ir Pakutkų šeima

Vasario 22 d. **Petras Krakauskas**
iš Punsko švęs 70-ąjį jubiliejų.

Mes kelsime šampano taures
Už Tavo sveikatą,
Darbus gerus,
Pastatytus namus.
Tu veršlininkas Punsko šaunus,
Gamini skanius, tradicinius valgius.
Geras, vertingas žmogus.
Punsko žemei reikalingas.
Pamilai žalius laukus.
Javus sėji – pašaro turi.
Gražius žirgus augini,
Į briką juos kinkai
Ir vežioji atvykusius svečius.
Tavo darbus gerus,
Tegul laimina dangus
Ir gyvenimas būna ramus.
Būki gyvenimo tiesa,
Kurios trokšta žemė visa.

Tegul šis jubiliejus būna svajonių ir
troškimų išsipildymo diena!
Daug sveikatos garbingo jubiliejaus
proga linki artimieji

M. ir Č. Savickai su šeima ir Rūta

Brangioji žmona, mama,

kovo 6 d. sutiksi 50-tąjį gimtadienį,
tad linkime Tau geros sveikatos,
sėkmės, džiaugsmo, laimės, puikios
nuotaikos ir daug gražių gyvenimo
akimirkų. Tegul šiluma ir jaukumas
visada užpildo Tavo širdį, o norai te-
gul išsipildo vien pagalvojus apie juos.
Gražaus gimtadienio!

Susikaupė širdy ir išmintis, ir patyrimas,
Ir nueitų dienų graži rimtis.
Tai, kas praėjo, kas jau buvo –
Kaip kraitis, dovana arba lemtis.
O būsimieji metai tegul būna
Praėjusių brandus ir ilgas tęsinys!

Gražaus jubiliejaus proga
Onutę Pinkevičienę sveikina

mylintis vyras Vitas ir sūnus Justinas

Vasario 20 d. garbingą jubiliejų šventė
Elvyra Gibavičienė.

Ne, širdis nesensta ir nežyla,
Jeigu ji turtinga ir dosni.
Lyg saulės spinduliuos sušyla,
Tie, kuriems gerumą dalini.
Jau daug dešimtmečių praėjo,
Širdy gerumo neužgniauzė.
Ir jis išsaugotas tarp vėjų
Visus dar šildo, tarsi laužas.

Tegul Tavo geroji širdis būna visada jauna
ir stipri, ir dar ilgai, ilgai visus mus šildo.

Dukra ir sūnūs su šeimomis

Lietuvos žiniasklaida

2020-02-09-02-20

Kaip įprasta, Lietuvai švenčiant valstybės atkūrimo dieną, daug dėmesio tam skyrė ir šalies žiniasklaida. Prisiminti svarbiausi to meto įvykiai ir žmonės, lėmę, kad 1918 m. vasarį Lietuva tapo nepriklausoma, pateikta negirdėtų faktų...

Portalo delfi.lt laidoje „Delfi diena“ Europos Parlamento narys profesorius Liudas Mažylis, 2017 m. kovo 29 d. suradęs Nepriklausomybės akto originalą lietuvių kalba Vokietijos diplomatiniam archyve, kalbėjo apie Vasario 16-osios mitus, kuriuos, pašnekovo nuomone, reikia griauti. Vienas iš mitų – Vasario 16-osios akto viešinimas. „Visada yra kažkas, ko nežinome, taip pat yra paslapčių, neatsakytų klausimų. Pagaliau – juk antrasis Vasario 16-osios originalas dar nėra atrastas (nes tą dieną buvo 2). Mes dabar labai dažnai kalbame, kad jeigu yra koks nors politinis sprendimas, reikia, kad jis būtų kuo greičiau pavišintas. Koks buvo Vasario 16-osios akto signatarų tikslas? Pavišinti, kad visi sužinotų, kad tokia yra Lietuvos valia. Kaip dabar mums tai atkurti? Mums reikia skaityti to meto laikraščius. Manote, kad visa tai yra perskaityta ir išstudijuota? Gerai, kad dabar po truputį viskas yra skaitmenizuojama ir viešinama, nebūtina važiuoti į kažkokį antikvariatą Vienos mieste ir įsigyti vokišką versiją Vasario 16-osios akto ir pasižiūrėti kontekstą, kaip mes tada atrodėme kitų valstybių fone. Kadangi prakalbome apie tą patį viešinimą, tai ir yra tas mitas, kuris, mano supratimu, be reikalo įsitvirtino, ir aš galėčiau pabandyti paaiškinti, kaip tai įvyko. Jie (signatarai) lyg kažko bijojo ir tie 20 žmonių lyg slapta tai darė, lyg turėjo slėpti tą aktą, lyg jie paslėpė, kad paskui niekas 100 metų nerado. Čia yra mitas, kurį, manau,

reikia griauti, nes jau po poros dienų Berlyno laikraščiuose atsirado Vasario 16-osios akto tekstas Reichstage (to meto parlamente). Mums tai irgi sunku suprasti, juk karas – Vokietija kariavo – bet ir parlamentas veikia. Mūsų aktas buvo pavišintas, dar po dienos jis buvo pavišintas Austrijos, Šveicarijos ir dar kituose laikraščiuose. Tai lyg išsitrynė mums, tačiau žinau, kodėl taip buvo. Po Antrojo pasaulinio karo buvome okupuoti – net negalėjome prasižioti. Taigi aktas dingio ne fizine prasme, bet dingio iš svarstymų, viešosios erdvės. Buvo draudžiami tokie žodžiai: „valstybė“, „nepriklausomybė“, „vasario 16“. Tada prasidėjo pokario rezistencija, buvo svarbu neprasitarti, nes tiesiog fiziškai grėšė kalėjimu, tremtimi – kuo tik nori“, – kalbėjo L. Mažylis.

„Kiekvienas mokinukas istorijos vadovėlyje gali perskaityti, kad Vasario 16-osios Nepriklausomybės akta pasirašė 20 vyrų. Ne retas pastebi, kad tarp 20 parašų nėra nė vienos moters parašo. Kyla klausimas, kodėl? Jos nesidomėjo politika? Buvo neraštingos? Netroško laisvės? Istorikai sako, kad buvo visai ne taip“, – intriguojančiai apie to meto aktyvias lietuves rašė portalas tv3.lt.

„Moterys tuomet buvo aktyvios, drąsios ir būtų mielai suraičiusios parašą po Lietuvai svarbiu tekstu. Joms tiesiog nebuvo duotas toks šansas, o protestai vėliau nieko nepakeitė. Moterys, pasak specialistų, pyko, bet vėliau susitaikė ir visą tarpukarį tyliai tūnojo politikos paraštėse, nepakviestos, neįvertintos, bet realios. Tai, kad lietuvis negalėjo padėti savo parašo po Nepriklausomybės akto yra laikmečio, politinių tradicijų ir vyrų kaltė. Dar XX amžiaus pradžioje lietuvis, kaip ir moterys Europoje ar Šiaurės

Amerikoje, ėmė kovoti dėl savo teisių, dalyvavo politikoje, leido žurnalus, buvo delegatėmis Didžiajame Vilniaus Seime 1905 m., o po dvejų metų suorganizavo ir pirmąjį Lietuvos moterų suvažiavimą, dalyvavo ir Petrapilio Seime 1917 m. Būtent čia buvo pasirašyta deklaracija, kad renkant būsimąjį Seimą moterys jame turės lygias teises su vyrais. Visgi lietuvis nebuvo pakviestas į 1917 m. Vilniaus konferenciją, kur buvo išrinkta Lietuvos Taryba. Petrapilyje duoto pažado nesilaikyta. Tiesa, vėliau žadėta, kad jos bus kooptuotos į Tarybą, tai yra – įtrauktos be rinkimų, bet tai taip pat neįvyko. Nebūdamos Taryboje jos negalėjo ir padėti parašo po Nepriklausomybės aktu ir taip kartu su Lietuvos vyrais pareikšti tautos moterų valią. Moterys protestavo, mingavo, ėjo pas Lietuvos Tarybos pirmininką Antaną Smetoną, parengė peticiją, kurią pasirašė 20 tūkst. žmonių, bet situacija nepasikeitė. Tiesa, yra vertinimų, kad toks nelemtas moterų likimas jas ištiko ne dėl lietuvių vyrų kaltės, bet dėl kaizerinės Vokietijos, kuri iš dalies „dirigavo“ Tarybos surinkimui ir Vilniaus konferencijai, „nuopelnų“, – rašė portalas.

Paulius Jurkevičius, portale 15min.lt sveikindamas skaitytojus Vasario 16-osios proga, straipsnyje „Graži tu, mano brangi tėvyne (pieną geriu lenkišką)“ su ironija rašė apie gastronominį patriotizmą: „Kažin ar yra patriotiškai nusiteikusių žmonių, abejingų savo žemei. Todėl man keisti tie vyrai ir tos moterys, kurie pasakoja: „Aš myliu tėvynę! Esu patriotas! Bet man giliai tas pats, iš kur pienas – lenkiškas, latviškas ar lietuviškas“.

<...> Aš pats savimi stebiuosi kiekvienąsyk vasarą grįždamas automobiliu iš Romos į Lietuvą: voveraitės

Mazovijos vaivadijoje – tokios pačios oranžinės, kaip ir kelyje Vilnius–Druskininkai, moterėlės pakelėse – tokios pačios simpatiškos, pušynai – kaip Merkinėje. Kaina – žemesnė. Sustoju, pasižiūriu, pasakau prapraszam ir važiuoju toliau. Po pusantros valandos nusiperku ties Leipalingiu.

Kodėl? Taip elgiuosi instinktyviai, nesileisdamas į gastronominio patriotizmo svarstymus.

<...> Jeigu mes darytume taip kaip daro italai ir prancūzai, pas mus nerastume jokio kito alaus, išskyrus lietuvišką. Aš nežinau, ar tai būtų geras dalykas. Gal tai būtų paprasčiausias ekonominis protekcionizmas?

<...> Gastronominis patriotizmas yra tada, kai jo imasi politikai. Kai serga viešai, galingai už savo sūrius, už alų, už mėsas taip, tarsi sirgtų už krepšinį arba futbolą.

<...> Aplankykime Kaune istorinius restoranus, kuriuose gimė, stiprėjo ir klestėjo valstybė. Nueikime į „Metropolį“, į „Konradą – Tulpę“, į „Tris milžinus“. Ten paragausime įspūdingų patriotinio maisto karikatūrų.

Gastronominis patriotizmas yra tada, kai norom nenorom pripažįsti: o varge, – tavo istorijos patiekalai yra riebesni, nesveikesni, nelabai instagamiški. Bet jie yra ten – įrašyti viršutinėje skonio vertybių skalės dalyje.

Gastronominis patriotizmas yra ir tada, kai kažkas moko, aiškina šias vertybes mažiesiems piliečiams. Sušių, picų, kebabų valgytojams. Kantriai. Be nuobodžių moralų. Talentingai.

Galų gale, ką čia gali žinoti. Gal iš tiesų gastronominis patriotizmas yra durnystė ir tiek?“

Kad lietuviai labai nemylį savo valdžios ir verslo, žinoma seniai. Ką valdžią bedarytų, visada sulaukia daug didesnės kritikos, negu palaikymo, o Seimas ir vyriausybė ko gero apklausose nėra pakilę aukščiau penktos vietos nuo galo.

Tuo metu verslininkai lietuviams – tai tie, kurie, kaip sakoma, dėl euro blūną nuvarytų į Rygą. Jie nežino žodžio

„gana“, jiems neegzistuoja jokia moralė... Svarbiausia – gražiai atrodyti arba, kalbant biurokratine kalba, suformuoti visuomenėje teigiamą įvaizdį. Tau pasirošę padėti dešimtys viešųjų ryšių įstaigų, tik mokėk pinigų.

Susikurti gražų įspūdį apie save nesunku, tačiau kai išaiškėja, kad iš tikrųjų ta „labai teigiama“ įmonė klaidino, arba tiesiai sakant, visus apgauldinėjo, visuomenėje tai sukelia naują pasipiktinimo visais verslininkais bangą. Piliečiai vertina labai griežtai: „Visi jie tokie“. Prisiminkim „Grigeo Klaipėda“ istoriją (apie ją rašyta apžvalgoje sausio mėnesį), kai garsiai apsiskelbusi „gamtai draugiška“ įmonė metų metus slapčia leido nevalytas atliekas į Kuršių marias, o žurnalistas Rimvydas Valatka tada rašė, jog „įmonė pasiuntė į gilų nokautą viso Lietuvos verslo reputaciją. Atvejis, kurį ir po dešimties metų net doriausiam verslininkui kiekvienas verslo heiteris galės kišti po nosim. Ir bus teisus.“

Nereikėjo dešimtmečio. Po mėnesio – vėl panašus didžiojo verslo „konfuzas“, dar kartą suteikęs progą visuomenei viešai apspjaudyti verslininkus: garsioji „Maxima“, kurios šūkis iki tragedijos Latvijoje, kai įgriuvus prekybos centro stogui žuvo virš pusšimčio žmonių, buvo „Apie viską pagalvota“, valdanti dešimtis prekybos centrų ne vienoje Europos šalių, paskelbė, jog sustabdo prekybą šviežia mėsa, gauta iš mėsos perdirbimo įmonių grupės „Biovela Group“, nustačius mikrobiologinę taršą salmonelėmis kiaulienos sprandinėje ir kumpyje.

Įdomiausia, kad „Maxima“ apsaugos priemonės pradėjo taikyti tik po trijų dienų, kai sužinojo apie nesaugius produktus, tik tada informavo ir Valstybinę maisto ir veterinarijos tarnybą (VMVT), tačiau įtariamą žaliavos tinkamumo terminai jau buvo pasibaigę...

„Anot VMVT direktoriaus pavaduotojo Manto Staškevičiaus, nesaugi mėsa galėjo būti parduota pirkėjams. Jo teigimu, į rinką iš viso pateko trys

nesaugios „Biovelos“ mėsos partijos – apie 20 tonų. Šių trijų partijų rinkoje jau nebėra. VMVT, atlikusi prekybos tinklo patikrą, aptiko taršos bei užfik savo atsekamumo trūkumų.

„Maxima“ nepateikė įrodančių dokumentų, kad atsekamumas tinkamas“, – žurnalistams sakė M. Staškevičius. Tarnybos teigimu, įmonė turi sugebėti atsekti, iš ko gavo žaliavą ir ką iš tos žaliavos pagamino bei pateikti informaciją konkrečiais kiekiais.

<...> Galimybės atlikti tyrimą inspektoriams apsunkino tai, kad dėl pasibaigusių minėtųjų produktų vartojimo terminų produktai buvo sunaikinti – apie tai rašė portalas lrytas.lt.

Be abejo, „Biovela Group“ reagavo (kas jai beliko?): ji pranešė, jog „minima produkcija jokiems kitiems klientams nebuvo tiekama ir ėmėsi visų priemonių vartotojų saugumui užtikrinti, o mikrobiologine tarša įtartos produkcijos partijų rinkoje šiuo metu nėra.“ Trumpai ir aiškiai, tačiau tai neįtikino skaitytojų. Jie savo komentaruose netikėjo, jog „kapitalistas išmestų 20 tonų mėsos“. Kiti prognozavo, kad tuoj šios „išimtos iš prekybos“ 20 tonų atsiders dešrose arba bus pasiūlytos pirkėjams mažesne kaina.

Apie nemąžtantį verslininkų cinizmą portale 15 min.lt Aurelija Jašinskienė rašė: „Kai pritrūksta pieno iki normos, tėtis įpila vandens. Ir niekas nesupranta“, – iki šiolei prisimenu, kaip vasarojant kaime pasigyryė kartu žaidęs vaikas. Toks pasididžiavimas „gudriu“ tėčiu išliko atmintyje iki šiol, kaip ir suvokimas, jog vieni kitus apgauldinėjame. Mus ir vėl kvailina, „apie viską pagalvojanti“ „Maxima“, pasirodo, apie užkrėstą mėsą nesi-skubino informuoti išsyk, dar kiek padelsė. Juk mėsą pirkėjai verda, kepa – salmonelės žūva, – pasiteisino.

Nusivylimas. Ne pirmas jau.“

Tuo metu portalas lrytas.lt pakalbinti komunikacijos ekspertai apie pirkėjų reakciją į užkrėstą mėsą „Maximoje“ sakė: „Pirko ir pirks“.